

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 27.09.2000
COM(2000) 547 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΖΩΝΩΝ :
ΜΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ**

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΖΩΝΩΝ :
ΜΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ**

Περίληψη

Οι παράκτιες ζώνες μας είναι στρατηγικής σημασίας για όλους τους Ευρωπαίους. Σε αυτές διαμένει μεγάλος αριθμός πολιτών μας, αποτελούν πηγή τροφής και πρώτων υλών και συνιστούν ζωτικής σημασίας μεταφορικό και εμπορικό κόμβο. Σε αυτές εντοπίζονται ορισμένα από τα πολυτιμότερα ενδιαιτήματα. Επίσης αποτελούν προσφιλείς τόπους αναψυχής. Ωστόσο, οι παράκτιες ζώνες μας αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα καταστροφής των ενδιαιτημάτων, ρύπανσης των υδάτων, παράκτιας διάβρωσης και εξάντλησης των πόρων. Αυτή η εξάντληση των περιορισμένων πόρων των παράκτιων ζωνών (συμπεριλαμβανομένου του περιορισμένου χώρου) δημιουργεί ολοένα και συχνότερα προβλήματα μεταξύ των χρήσεων, όπως για παράδειγμα μεταξύ της υδατοκαλλιέργειας και του τουρισμού. Οι παράκτιες ζώνες μαστίζονται από σοβαρά κοινωνικοοικονομικά και πολιτισμικά προβλήματα, όπως εξασθένιση του κοινωνικού ιστού, περιθωριοποίηση, ανεργία και καταστροφή περιουσιών εξαιτίας της διάβρωσης. Δεδομένης της ζωτικής σημασίας των ακτών και των δυνατοτήτων τους, τα εν λόγω προβλήματα πρέπει να λυθούν. Επιπλέον, επειδή πολλά από τα προβλήματα των παράκτιων ζωνών έχουν μια ευρωπαϊκή διάσταση, τα μέτρα αντιμετώπισής τους πρέπει να περιλαμβάνουν δράσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το πρόγραμμα επίδειξης της Επιτροπής για μια ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών (ΟΔΠΖ) εξετάζει τα πολυάριθμα αλληλένδετα βιολογικά, φυσικά και ανθρώπινα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι παράκτιες ζώνες. Τα προβλήματα οφείλονται σε όπως η έλλειψη γνώσεων, η ακατάλληλη και αποσπασματική νομοθεσία, η αδυναμία προσέλκυσης των ενδιαφερομένων και η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των αρμοδίων διοικητικών φορέων.

Τα σύνθετα αυτά προβλήματα δεν μπορούν να επιλυθούν με μια απλή νομοθετική παρέμβαση. Δεδομένης της ποικιλίας των φυσικών, οικονομικών, πολιτισμικών και θεσμικών συνθηκών, η αντίδραση πρέπει να συνίσταται σε μια ευέλικτη στρατηγική για την επιτόπου αντιμετώπιση των πραγματικών προβλημάτων. Συνεπώς απαιτείται μια ολοκληρωμένη, συμμετοχική περιφερειακή προσέγγιση που θα διασφαλίζει την περιβαλλοντικά και οικονομικά βιώσιμη και την κοινωνικά δίκαιη και συνεκτική διαχείριση της παράκτιας ζώνης της Ευρώπης.

Για τους λόγους αυτούς και προκειμένου να τηρηθούν προηγούμενες δεσμεύσεις, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων της ΕΕ που απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες, όπως το κεφάλαιο 17 του προγράμματος δράσης 21, το παρόν έγγραφο ανακοινώνει μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την ΟΔΠΖ.

Η στρατηγική στοχεύει στην προώθηση μιας προσέγγισης του σχεδιασμού και της διαχείρισης των παράκτιων ζωνών που θα βασίζεται στη συνεργασία στο πλαίσιο μιας φιλοσοφίας της διακυβέρνησης με τη συνεργασία της κοινωνίας των πολιτών. Η στρατηγική ορίζει το ρόλο της ΕΕ ως ηγετικό και καθοδηγητικό όσον αφορά την υποστήριξη της υλοποίησης της ΟΔΠΖ από τα κράτη μέλη σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Η στρατηγική υπογραμμίζει επίσης την αναγκαιότητα της συνεχούς συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής.

Όπου αυτό είναι δυνατό, η στρατηγική στηρίζεται σε υφιστάμενα μέσα και προγράμματα, πολλά από τα οποία δεν σχεδιάστηκαν αποκλειστικά για τις παράκτιες ζώνες. Αυτά θα συμπληρωθούν από ορισμένες νέες δραστηριότητες, ιδίως όσον αφορά την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών και τη διάχυση των πληροφοριών. Προκειμένου να ενθαρρύνει δράσεις ΟΔΠΖ σε άλλα διοικητικά επίπεδα, η στρατηγική περιλαμβάνει την πρόταση για την έκδοση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου προς τα κράτη μέλη.

Η στρατηγική αναμένεται να βελτιώσει τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών. Αναμένεται επίσης να βελτιώσει την εφαρμογή ενός ευρέως φάσματος νόμων και πολιτικών της ΕΕ στις παράκτιες ζώνες.

Η προσέγγιση που σκιαγραφείται στην εν λόγω στρατηγική θα πρέπει επίσης να χρησιμεύσει ως πρότυπο για την εισαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης σε άλλα τμήματα της ευρωπαϊκής επικράτειας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ - Σκοπός της ανακοίνωσης

I. Η πρόκληση της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης

A) Τα προβλήματα της παράκτιας ζώνης

B) Η στρατηγική σημασία της παράκτιας ζώνης - για όλους τους Ευρωπαίους

II. Πορίσματα του προγράμματος επίδειξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης

A) Τα θεμελιώδη προβλήματα

B) Επίλυση των εν λόγω προβλημάτων μέσω ολοκληρωμένης περιφερειακής προσέγγισης: αναγκαιότητα παρέμβασης της ΕΕ

III. Μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών

A) Προώθηση δραστηριοτήτων ΟΔΠΖ στα κράτη μέλη και στο επίπεδο των "περιφερειακών θαλασσών"

B) Προσαρμογή των πολιτικών της ΕΕ στην ΟΔΠΖ

Γ) Προώθηση του διαλόγου μεταξύ των ευρωπαίων ενδιαφερομένων στις παράκτιες ζώνες

Δ) Ανάπτυξη βέλτιστης πρακτικής ΟΔΠΖ

Ε) Συγκέντρωση πληροφοριών και γνώσης σχετικά με την παράκτια ζώνη

ΣΤ) Διάχυση πληροφοριών και ευαισθητοποίηση του κοινού

Ζ) Υλοποίηση της στρατηγικής

IV. Τελικές παρατηρήσεις

Παράρτημα I - Αρχές της ΟΔΠΖ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Το παρόν έγγραφο παρουσιάζει ορισμένα συμπεράσματα και συστάσεις που συνιστούν μια στρατηγική της ΕΕ για την ΟΔΠΖ. Στηρίζεται στα αποτελέσματα του προγράμματος επίδειξης της ΕΕ για μια ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών (μια συνεργασία μεταξύ των Γενικών Διευθύνσεων Περιβάλλοντος, Αλιείας και Περιφερειακής Πολιτικής της Επιτροπής με συμμετοχή της Γενικής Διεύθυνσης Έρευνας και του Κοινού Κέντρου Ερευνών της Επιτροπής). Η στρατηγική αποσκοπεί να προωθήσει τους στόχους της Ευρωπαϊκής Συνθήκης που αφορούν στην αειφόρο ανάπτυξη και στην ένταξη της περιβαλλοντικής πτυχής σε όλες τις άλλες πολιτικές της ΕΕ στη σημαντική και από στρατηγικής απόψεως νευραλγική παράκτια ζώνη.

Οι δράσεις που σκιαγραφούνται στο παρόν έγγραφο ανταποκρίνονται σε δύο αιτήματα του Συμβουλίου για μια ευρωπαϊκή στρατηγική ΟΔΠΖ¹ και αποτελούν τη συμβολή της ΕΕ για την υλοποίηση διεθνών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου 17 του προγράμματος δράσης 21², της εντολής της Τζακάρτας για τη θάλασσα και την παράκτια βιολογική ποικιλότητα στο πλαίσιο της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλομορφία και του κώδικα συμπεριφοράς του FAO για την υπεύθυνη αλιεία, το άρθρο 10 του οποίου είναι αποκλειστικά αφιερωμένο στην ΟΔΠΖ.

Η στρατηγική αποσκοπεί στην επίτευξη των ανωτέρω μέσω της πλέον αποδοτικής και συντονισμένης αξιοποίησης των υφιστάμενων κοινοτικών μέσων, καθώς και μέσω της προώθησης μιας περισσότερο δημοκρατικής μορφής από κοινού διακυβέρνησης, σύμφωνα με τους στρατηγικούς στόχους της Επιτροπής για την περίοδο 2000-2005.

I. Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΤΙΑΣ ΖΩΝΗΣ

A) Τα προβλήματα της παράκτιας ζώνης

Οι παράκτιες ζώνες της Ευρώπης αντιμετωπίζουν ορισμένα αλληλένδετα βιοφυσικά και ανθρώπινα προβλήματα. Ως ένα πολύπλοκο, δυναμικό φυσικό σύστημα, η παράκτια ζώνη υπόκειται στις δυνάμεις των υδάτινων ρευμάτων, των ροών των προσχωματικών υλικών και των συχνών καταιγίδων. Είναι επίσης ιδιαίτερα ευάλωτη στις άτοπες ή και υπερβολικές ανθρώπινες επεμβάσεις. Μέσω του προγράμματος επίδειξης για την ΟΔΠΖ³, η Επιτροπή παρακολούθησε συγκεκριμένα προβλήματα σε 35 αντιπροσωπευτικές περιοχές σε ολόκληρη την Ευρώπη. Τα εν λόγω σημεία ενδεχομένως δεν καλύπτουν το σύνολο των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι παράκτιες ζώνες και η μελέτη άλλων περιοχών θα μπορούσε, αναμφίβολα, να εντοπίσει περαιτέρω ειδικά προβλήματα. Παρ' όλα αυτά, τα εν λόγω σχέδια παρέχουν μια γενική εικόνα, από την οποία μπορούν να εξαχθούν παραδείγματα.

¹ ΕΕ C 135 της 18.5.1994, σ. 2.

² Το κεφάλαιο 17 του προγράμματος δράσης 21 δεσμεύει τους συμβαλλόμενους των παράκτιων ζωνών, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, για την ολοκληρωμένη διαχείριση και την αειφόρο ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών. Ο τομέας προγράμματος Α (Ολοκληρωμένη διαχείριση και αειφόρος ανάπτυξη παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών) αναφέρει ότι κάθε παράκτιο κράτος οφείλει να εξετάσει τη θέσπιση ή, κατά περίπτωση, την ενίσχυση κατάλληλων μηχανισμών συντονισμού για την ολοκληρωμένη διαχείριση και την αειφόρο ανάπτυξη των παράκτιων και των θαλάσσιων περιοχών και των πόρων τους, τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

³ Βλέπε μέρος II της παρούσας ανακοίνωσης.

Το βασικό βιοφυσικό πρόβλημα στις παράκτιες ζώνες συνίσταται στο γεγονός ότι η ανάπτυξη δεν περιορίζεται εντός των ορίων της τοπικής περιβαλλοντικής φέρουσας ικανότητας. Ορισμένες από τις συνηθέστερες εκφάνσεις αυτού του προβλήματος είναι:

- εκτεταμένη παράκτια διάβρωση που συχνά επιδεινώνεται από ακατάλληλη ανθρώπινη υποδομή (συμπεριλαμβανομένης της υποδομής που αποσκοπεί στην "παράκτια άμυνα") και ανάπτυξη πολύ κοντά στην ακτογραμμή. *Τα τεχνικά έργα σε ορισμένες περιοχές λιμένων συνέβαλλαν στην ταχύτερη διάβρωση της παρακείμενης ακτογραμμής επειδή δεν έλαβαν επαρκώς υπόψη τους τη δυναμική και τις διεργασίες της παράκτιας ζώνης. Η άντληση φυσικού αερίου αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα που μπορεί να προκαλέσει παράκτια διάβρωση⁴.*
- καταστροφή ενδιατημάτων ως αποτέλεσμα ανεπαρκούς οικοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού ή αξιοποίησης των θαλασσών. *Το πρόβλημα αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε περιοχές με ταχεία οικονομική ανάπτυξη, όπως οι χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης.*
- απώλεια βιολογικής ποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης των αποθεμάτων ιχθύων, τόσο των παράκτιων όσο και εκείνων της ανοικτής θαλάσσης, ως αποτέλεσμα της καταστροφής παράκτιων τόπων αναπαραγωγής. *Τα περιφερειακά σχέδια δράσης για τη βιολογική ποικιλότητα έχουν προσδιορίσει ως και 30 δράσεις που απαιτούνται για την πρόληψη νέων απωλειών ενδιατημάτων και την αντιμετώπιση της μείωσης των ειδών σε ορισμένες παράκτιες περιοχές της βορειοδυτικής ευρωπαϊκής μητροπολιτικής περιοχής.*
- μόλυνση των χερσαίων και των υδάτινων πόρων ως αποτέλεσμα της διάχυσης της ρύπανσης από θαλάσσιες ή χερσαίες πηγές, συμπεριλαμβανομένων των χώρων υγειονομικής ταφής, προς την ακτογραμμή. *Σε ορισμένα κράτη μέλη, η μεταφερόμενη από τους ποταμούς ρύπανση που προέρχεται από γεωργικές εκροές γειτονικών χωρών στον άνω ρου των ποταμών επηρεάζει την ποιότητα των παράκτιων υδάτων.*
- προβλήματα που αφορούν στην ποιότητα και στην ποσότητα των υδάτων, καθώς η ζήτηση υπερκαλύπτει τις δυνατότητες της παροχής ή της επεξεργασίας λυμάτων. *Η διείσδυση αλμυρών υδάτων από την υπερεκμετάλλευση των παράκτιων υδροφόρων οριζόντων αποτελεί κύριο πρόβλημα σε πολλές περιοχές της λεκάνης της Μεσογείου. Η ζημία στον υδροφόρο ορίζοντα έχει συνήθως ως αποτέλεσμα τη μόνιμη μείωση των διαθέσιμων υδάτινων πόρων.*

Σε πολλές περιπτώσεις, τα εν λόγω φυσικά και βιολογικά προβλήματα προκάλεσαν ή επιδείνωσαν τα ανθρώπινα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι παράκτιες ζώνες, καθώς αυξάνει ο αριθμός και η ένταση των ανθρώπινων χρήσεων, ήτοι:

- ανεργία και κοινωνική αστάθεια που προκύπτουν από την παρακμή των παραδοσιακών ή περιβαλλοντικά συμβατών τομέων, όπως της παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας. *Σε πολλές περιοχές, η επαγγελματική παράκτια αλιεία αντιμετωπίζει δυσκολίες όσον αφορά στη διατήρηση της ανταγωνιστικότητάς της.*

⁴ Τα παραδείγματα που παρατίθενται με πλάγια γραφή στην παρούσα ενότητα αντλούνται από τις πολυάριθμες εμπειρίες από το πρόγραμμα επίδειξης της Επιτροπής για την ΟΔΠΖ. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με επιμέρους σχέδια παρέχονται στην ιστοσελίδα μας (europa.eu.int/comm/environment/iczm/home.htm).

- ανταγωνισμός μεταξύ χρηστών για πόρους. *Η μικρή διαθεσιμότητα χώρων για υδατοκαλλιέργεια, ως αποτέλεσμα της διάθεσης χώρου για άλλες χρήσεις, αποτελεί σημαντικό περιοριστικό παράγοντα για την επέκταση της εν λόγω δραστηριότητας.*
- καταστροφή της πολιτισμικής κληρονομιάς και διάλυση του κοινωνικού ιστού ως αποτέλεσμα της ανεξέλεγκτης ανάπτυξης (ιδίως του τουρισμού). *Πολλές από τις νήσους της Ευρώπης - από τις Κανάριες Νήσους ως το αρχιπέλαγος της Σουηδίας και της Φινλανδίας - αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα.*
- απώλεια περιουσίας και δυνατοτήτων ανάπτυξης ως αποτέλεσμα της παράκτιας διάβρωσης. *Σε τοπικό επίπεδο, η παράκτια διάβρωση θεωρείται ως η σημαντικότερη απειλή για τη διατήρηση των εισοδημάτων σε πολλές περιοχές που ζουν από τον τουρισμό.*
- απώλεια ευκαιριών σταθερής απασχόλησης ως αποτέλεσμα της υποβάθμισης των πόρων. *Τα σκάφη για αλιεία αναψυχής απορρυπαίνονται συχνά με τριβουτυλοκασιτέρο (TBT) που μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις για τον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας.*
- περιθωριοποίηση και μετανάστευση που επιδεινώνονται από την έλλειψη κατάλληλης υποδομής, συμπεριλαμβανομένων δικτύων επικοινωνιών και μεταφορών που λειτουργούν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. *Το ανεπαρκές οδικό δίκτυο και η ελλιπής συνολική ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας σε πολλές περιφερειακές ή απομονωμένες παράκτιες περιοχές αποτέλεσε αιτία μετανάστευσης, η οποία με τη σειρά της έχει ως αποτέλεσμα χαμηλού επιπέδου εγκαταστάσεις που συμβάλλουν στην προσέλκυση και στη διατήρηση μιας δραστήριας τοπικής κοινωνίας.*

Αυτά τα παραδείγματα καταδεικνύουν ότι οι στοιχειώδεις φυσικοί πόροι και η κοινωνική δομή υποβαθμίζονται ανεπανόρθωτα σε πολλές από τις παράκτιες ζώνες της Ευρώπης.

B) Η στρατηγική σημασία της παράκτιας ζώνης - για όλους τους Ευρωπαίους

Οι παράκτιες ζώνες είναι μεγάλης σημασίας για την Ευρώπη καθώς κατοικούνται από την πλειοψηφία των πολιτών μας και συγκεντρώνουν ένα αυξανόμενο ποσοστό των οικονομικών μας δραστηριοτήτων⁵. Οι παράκτιες ζώνες επιτελούν σημαντικές οικονομικές, μεταφορικές, οικιστικές λειτουργίες και λειτουργίες αναψυχής, οι οποίες στο σύνολό τους εξαρτώνται από τα φυσικά χαρακτηριστικά τους, το ευχάριστο τοπίο, την πολιτιστική κληρονομιά, τους φυσικούς πόρους και τον πλούτο της θαλάσσιας και της χερσαίας βιολογικής ποικιλότητας (και των έμβιων πόρων). Αυτοί οι στοιχειώδεις πόροι αποτελούν συνεπώς το θεμέλιο της ευημερίας - και της οικονομικής βιωσιμότητας - της σημερινής και των μελλοντικών γενεών των κατοίκων της παράκτιας ζώνης.

Ωστόσο, δεν πρόκειται απλώς για ένα πρόβλημα που αφορά άτομα που εργάζονται ή διαμένουν στις παράκτιες ζώνες. Στη σημερινή πολύπλοκη οικονομία, οι περισσότεροι Ευρωπαίοι - συμπεριλαμβανομένων εκείνων που κατοικούν μακριά από την παράκτια ζώνη ή σε μεσόγειες χώρες - διατηρούν δεσμούς με την παράκτια ζώνη. Όλοι σχεδόν οι Ευρωπαίοι χρησιμοποιούν τους πόρους της ακτής ως πηγή τροφής και πρώτων υλών, ως σημαντική αγορά αγαθών ή ως ζωτικής σημασίας σύνδεση για τις μεταφορές και το εμπόριο. Επιπλέον, η παράκτια ζώνη αποτελεί προσφιλή τόπο αναψυχής και θέση ορισμένων εκ των πλέον

⁵ Το 1995, η ανακοίνωση της Επιτροπής COM(95)511 ανέφερε ότι το 47 τοις εκατό του πληθυσμού της ΕΕ κατοικούσε μόνιμα εντός 50 χιλιομέτρων από την ακτή. Από το 1995, η μετανάστευση εμφανίζει μια συνολική τάση προς τις παράκτιες περιοχές και συνεπώς είναι εύλογο να υποθεθεί ότι το ανωτέρω ποσοστό υπερβαίνει πλέον το 50 τοις εκατό.

πολυτίμων ενδαιτημάτων και τοπίων. Η επίλυση των προβλημάτων της παράκτιας ζώνης έχει συνεπώς στρατηγική σημασία για όλους του Ευρωπαίους⁶.

II. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΖΩΝΩΝ:

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 διαπιστώνεται διεθνώς μια αυξανόμενη ευαισθητοποίηση σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι παράκτιες ζώνες. Διάφοροι φορείς, συμπεριλαμβανομένων του ΟΟΣΑ και των υπηρεσιών των Ηνωμένων Εθνών, συζήτησαν το ζήτημα και ανέθεσαν μελέτες για την αξιολόγηση των πιθανών τρόπων βελτίωσης της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης. Ως ειδική ευρωπαϊκή συνεισφορά και αντίδραση, στην ανακοίνωση 95/511 της Επιτροπής ανακοινώνεται ένα πρόγραμμα επίδειξης για μια ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών (ΟΔΠΖ) που θα καταδείξει τις πρακτικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης στις ευρωπαϊκές παράκτιες ζώνες, λαμβάνοντας υπόψη στο σύνολό της την ποικιλομορφία τους. Οι εμπειρίες από το πρόγραμμα επίδειξης αναμένεται να οδηγήσουν σε προτάσεις πιθανών πρόσθετων μέτρων που θα υλοποιηθούν ταυτόχρονα σε ευρωπαϊκό και σε άλλα επίπεδα για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης των ευρωπαϊκών παράκτιων ζωνών.

Όπως περιγράφεται στην ενδιάμεση έκθεσή του⁷, το πρόγραμμα επίδειξης ΟΔΠΖ περιλάμβανε ορισμένα σχέδια επίδειξης, δεδομένα συναφών δραστηριοτήτων έρευνας και πληροφόρησης της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, καθώς και τακτικά εργαστήρια με συμμετοχή των επικεφαλής σχεδίων και μελών της ομάδας εθνικών εμπειρογνομόνων. Τα διδάγματα και οι εμπειρίες που αντλήθηκαν από τις εν λόγω δραστηριότητες χρησίμευσαν ως υλικό για έξι ορίζοντες θεματικές μελέτες και για τη σύνταξη δύο εγγράφων: "Προς μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης (ΟΔΠΖ): Γενικές αρχές και επιλογές πολιτικής" και "Διδάγματα από το πρόγραμμα επίδειξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών (ΟΔΠΖ)".

Βάσει αυτών των εγγράφων, δρομολογήθηκε μια ευρεία εκ των προτέρων δημόσια διαβούλευση. Όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς ή οι φορείς που υφίστανται τις συνέπειες της διαχείρισης των παράκτιων ζωνών προσκλήθηκαν να καταθέσουν σχόλια και ιδέες σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε επίπεδο ΕΕ για την προώθηση της ΟΔΠΖ. Οργανώθηκαν συνεδριάσεις με συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων σε κάθε χώρα⁸, διοργανώθηκε ένα σεμινάριο με τους κύριους ενδιαφερόμενους στις Βρυξέλλες και εκπρόσωποι της Επιτροπής συμμετέσχον σε δώδεκα συναφείς τομεακές συνεδριάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τόσο ο δημόσιος όσο και ο ιδιωτικός τομέας εκδήλωσαν ενεργά το ενδιαφέρον τους για την εν λόγω διαβούλευση. Μια περίληψη που συνοψίζει τα

⁶ Σε άρθρο του περιοδικού Nature του 1997 ("The value of the world's ecosystem services and natural capital", Costanza et al., Nature 387, 253-260, 1997), μια ομάδα οικολόγων και οικονομολόγων πρόβη σε εκτίμηση της αξίας ανά εκτάριο όλων των κύριων τύπων ενδαιτημάτων της γης. Από τα 11 ενδαιτήματα που αξιολογήθηκαν, τα 3 πλέον πολύτιμα είναι: Εκβολές ποταμών, έλη/πεδιά κατάκλυσης, βυθίοι με βλάστηση θαλάσσιας πόας/φυκών και θαλάσσια έλη/μαγγρόβια δάση. COM(97)744.

⁷ ⁸ Με τη διοργάνωση ξεχωριστών συνεδριάσεων σε κάθε χώρα (ή από κοινού στην περίπτωση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας) κατέστη δυνατό να εξεταστούν ζητήματα σχετικά με την εθνική νομική/θεσμική/πολιτισμική δομή. Οι εν λόγω συνεδριάσεις, πέραν του ότι παρέσχον τη δυνατότητα κατάθεσης σχολίων, χρησίμευσαν επίσης και για τη διάχυση των τεχνικών αποτελεσμάτων του προγράμματος επίδειξης για την ενθάρρυνση της ΟΔΠΖ σε εθνικό επίπεδο μέσω του διαλόγου μεταξύ των ενδιαφερομένων σύμφωνα με την ανακοίνωση COM(95)511.

αποτελέσματα όλων αυτών των συνεδριάσεων και τα 171 έγγραφα σχόλια, διατίθεται στην ιστοσελίδα της Επιτροπής⁹.

Οι εμπειρίες από το πρόγραμμα επίδειξης και οι ιδέες που προτάθηκαν κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης αποτελούν τη βάση της στρατηγικής που ανακοινώνεται στο παρόν έγγραφο.

A) Τα θεμελιώδη προβλήματα

Παρ' όλο που κάθε παράκτια ζώνη αντιμετωπίζει διαφορετικά ειδικά προβλήματα, τα προβλήματα αυτά μπορούν σε γενικές γραμμές να αποδοθούν στα ίδια βαθύτερα αίτια. Το πρόγραμμα επίδειξης επιβεβαίωσε ότι τα βασικά αίτια των εν λόγω προβλημάτων συνίστανται στο γεγονός ότι¹⁰:

- Η διαχείριση της ακτής στερείται προοπτικής και βασίζεται στην εξαιρετικά περιορισμένη κατανόηση των παράκτιων διεργασιών και της παράκτιας δυναμικής. Οι τελικοί χρήστες δεν έχουν πρόσβαση στην επιστημονική έρευνα και στη συλλογή δεδομένων.
- Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων στη διατύπωση και την υλοποίηση λύσεων για τα παράκτια προβλήματα υπήρξε ανεπαρκής.
- Οι ακατάλληλες και μεμονωμένες αποφάσεις τομεακού σχεδιασμού έχουν συχνά λειτουργήσει σε βάρος των μακροπρόθεσμων συμφερόντων της αειφόρου διαχείρισης των παράκτιων ζωνών.
- Τα δύσκαμπτα γραφειοκρατικά συστήματα και ο ελλιπής συντονισμός μεταξύ των σχετικών διοικητικών φορέων έχει περιορίσει την τοπική δημιουργικότητα και προσαρμοστικότητα.
- Οι τοπικές πρωτοβουλίες για την αειφόρο διαχείριση των ακτών δεν διέθεταν επαρκείς πόρους και υποστήριξη από τα υψηλότερα επίπεδα της διοίκησης.

B) Επίλυση των εν λόγω προβλημάτων μέσω ολοκληρωμένης περιφερειακής προσέγγισης: αναγκαιότητα παρέμβασης της ΕΕ

Το πρόγραμμα επίδειξης καταδεικνύει ότι σε σύνθετους τομείς πολλαπλών χρηστών, όπως οι παράκτιες ζώνες, οι μη συντονισμένες τομεακές πολιτικές τείνουν να αναιρούν η μια την άλλη, ενδέχεται δε να επιδιώκουν τους ίδιους σκοπούς, προκαλώντας αδιέξοδο πολιτικής. Ο καλύτερος τρόπος για την αποφυγή αυτού του αδιεξόδου και τη διασφάλιση της αποτελεσματικής υλοποίησης πολλών επιμέρους τομεακών στόχων της ΕΕ¹¹ είναι η ολοκληρωμένη περιφερειακή προσέγγιση.

⁹ Η ιστοσελίδα <http://europa.eu.int/comm/environment/iczm/home.htm> περιλαμβάνει το σύνολο των τεχνικών αποτελεσμάτων του προγράμματος επίδειξης, καθώς και την περίληψη της διαβούλευσης.

¹⁰ Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα εν λόγω συμπεράσματα αντανάκλουν και επιβεβαιώνουν με ακρίβεια τις υποθέσεις που είχαν προταθεί κατά την έναρξη του προγράμματος επίδειξης. (Η ανακοίνωση COM(95)511 προσδιορίζει τρεις υποθέσεις που αφορούν στη διαχείριση των παράκτιων ζωνών: 1) ο βελτιωμένος συντονισμός αποτελεί τη βάση της αειφόρου ανάπτυξης, 2) ο συντονισμός πρέπει να βασίζεται σε κατάλληλη πληροφόρηση και 3) απαιτούνται μηχανισμοί για την οργάνωση και τη διατήρηση του συντονισμού).

¹¹ Συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν στην αλιεία, στην περιφερειακή ανάπτυξη, στις μεταφορές και στο περιβάλλον.

Μια τέτοια προσέγγιση επιδιώκει να μεγιστοποιήσει τη γενική μακροπρόθεσμη οικονομική, περιβαλλοντική, κοινωνική και πολιτιστική ευημερία της παράκτιας ζώνης και των χρηστών της, μέσω της ταυτόχρονης εξέτασης των πολυάριθμων διαφορετικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η παράκτια ζώνη. Συνεπώς, αυτή η προσέγγιση προωθεί τις τρεις διαστάσεις της αειφόρου ανάπτυξης.

Η ΟΔΠΖ είναι μια διαδικασία που απαιτεί έναν νέο τρόπο διακυβέρνησης, ο οποίος βασίζεται στη συμμετοχή και στη συνεργασία όλων των τμημάτων της κοινωνίας των πολιτών. Η ΟΔΠΖ επιζητεί τη συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων στην παράκτια ζώνη κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός αμοιβαία επωφελούς αναπτυξιακού μοντέλου.

Ωστόσο, αυτή η συνεργασία δεν πρέπει να περιορίζεται στη συμμετοχή των ενδιαφερομένων που είναι εγκατεστημένοι στη στενή παράκτια λωρίδα. Επειδή πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η παράκτια ζώνη μπορούν να λυθούν μόνο μέσω μιας πολύ ευρύτερης ολοκληρωμένης προσέγγισης, απαιτείται επίσης η συμμετοχή πολλών φορέων από άλλες περιοχές της ίδιας λεκάνης απορροής ή της ενδοχώρας. Για παράδειγμα, τα προβλήματα ευτροφισμού στην παράκτια ζώνη πρέπει να επιλύονται σε συνεργασία με τους χρήστες ή τους παραγωγούς των νιτρικών που καταλήγουν στην ακτή με τη μορφή ρύπων. Ομοίως, η επίλυση των προβλημάτων της συγκέντρωσης τουριστών στην ακτή περιλαμβάνει την ενθάρρυνση λιγότερο επικεντρωμένων μορφών τουρισμού που συμπεριλαμβάνουν και την ενδοχώρα.

Είναι σημαντικό ότι το πρόγραμμα επίδειξης καταδεικνύει ότι οι ολοκληρωμένες λύσεις για συγκεκριμένα προβλήματα μπορούν να προσδιοριστούν και να υλοποιηθούν μόνο σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, η ενοποίηση των πολιτικών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο καθίσταται εφικτή μόνο όταν τα υψηλότερα επίπεδα διοίκησης παρέχουν ένα ολοκληρωμένο νομικό και θεσμικό πλαίσιο και λαμβάνουν μέτρα προκειμένου να ενθαρρύνουν τις τοπικές και τις περιφερειακές δράσεις.

Βάσει των εμπειριών από το πρόγραμμα επίδειξης, η Επιτροπή κατάρτισε κατάλογο των βασικών αρχών της ΟΔΠΖ¹² και συγκέντρωσε πληθώρα τεχνικών πληροφοριών σχετικά με τις τεχνικές εφαρμογής τους.

Το πρόγραμμα επίδειξης καταδεικνύει τη σημασία της διασφάλισης της συμβατότητας και της συμπληρωματικότητας των δράσεων στα διάφορα επίπεδα της διοίκησης. Αν και υπάρχουν διαφορές μεταξύ των χωρών όσον αφορά τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες των επιμέρους διοικητικών επιπέδων και άλλων παραγόντων, οι αρμοδιότητες των διαφορετικών επιπέδων διοίκησης μπορούν, σε γενικές γραμμές, να σκιαγραφηθούν ως ακολούθως:

Τοπικό Επίπεδο

Στο τοπικό επίπεδο υλοποιούνται συγκεκριμένες δράσεις ολοκλήρωσης στο πλαίσιο του λεπτομερούς σχεδιασμού, της επίλυσης προβλημάτων και της περιφερειακής διοίκησης. Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι ο πλέον ενδεδειγμένος φορέας προκειμένου: να συλλέγει πληροφορίες σχετικά με τις τοπικές συνθήκες, να προσελκύει τους τοπικούς ενδιαφερόμενους, να προωθεί τη συναίνεση ή να παρέχει διαιτησία και να διασφαλίζει τη βέλτιστη συνήθη εφαρμογή της ολοκλήρωσης. Σε αυτό το επίπεδο πραγματοποιούνται προσεγγίσεις "από τη βάση προς την κορυφή" με συμμετοχή των πολιτών και των χρηστών των παράκτιων ζωνών που αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της ολοκληρωμένης διαχείρισης.

¹² Βλέπε παράρτημα Ι.

Περιφερειακό επίπεδο / επίπεδο λεκάνης απορροής -

Όπου υφίσταται, το περιφερειακό επίπεδο διακυβέρνησης διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και στη διαχείριση της παράκτιας ζώνης. Αυτό το επίπεδο διακυβέρνησης εξακολουθεί να έχει επίγνωση του ειδικού επιτόπιου πλαισίου, έχει ωστόσο επαρκώς ευρείες αρμοδιότητες ώστε να χαράσσει μια στρατηγική προοπτική. Αυτό το επίπεδο χρησιμεύει για την προώθηση του συντονισμού μεταξύ των τοπικών δήμων και είναι σε θέση να διασφαλίζει ένα ευρύτερο, σφαιρικό περιφερειακό πλαίσιο για τις δραστηριότητες των τοπικών πρωτοβουλιών. Οι κατευθυντήριες γραμμές αυτού του επιπέδου διοίκησης μπορούν να αντισταθμίσουν τα ισχυρά βραχυπρόθεσμα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα που ενδέχεται να προωθούν σε τοπικό επίπεδο μη βιώσιμες αποφάσεις. Σε συνεργασία με την εθνική δημόσια διοίκηση, αυτό το επίπεδο οφείλει να διασφαλίζει τη συντονισμένη εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ και του εθνικού δικαίου, καθώς και τη συνεργασία με τους φορείς των γειτονικών χωρών για την επίλυση διασυνοριακών προβλημάτων.

Εθνικό επίπεδο -

Το εθνικό επίπεδο οφείλει να παρέχει κατάλληλο νομικό και θεσμικό πλαίσιο που θα καθιστά δυνατή την υλοποίηση της ΟΔΠΖ στα κατώτερα επίπεδα διοίκησης. Για το σκοπό αυτό οφείλει να διασφαλίζει τη συνεκτικότητα της εθνικής νομοθεσίας και των προγραμμάτων που έχουν επιπτώσεις στην παράκτια ζώνη - διαδικασία που συνεπάγεται τη συνεργασία και τη συμμετοχή ενός ευρέως φάσματος τομεακών κλάδων της διοίκησης. Η εθνική κυβέρνηση οφείλει επίσης να προωθήσει ένα εθνικό όραμα προκειμένου να παράσχει κατευθυντήριες γραμμές και στήριξη για την προώθηση συνεκτικών δραστηριοτήτων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Επίπεδο ΕΕ -

Παρά τις ολοένα και μεγαλύτερες προσπάθειες που καταβάλλονται σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, οι δράσεις αυτές καθαυτές δεν επαρκούν για την επίλυση των αυξανόμενων προβλημάτων της παράκτιας ζώνης¹³.

Σε δύο ψηφίσματά του, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παρατηρεί ότι η παράκτια ζώνη "αποτελεί εύθραυστη και ζωτική κοινή κληρονομιά" και "έχει κεφαλαιώδη σημασία η διασφάλιση της βιολογικής της πολυμορφίας, της αξίας της ως τοπίου, της περιβαλλοντικής ποιότητας και της ικανότητάς της να στηρίζει τη ζωή, την υγεία, τις οικονομικές δραστηριότητες και την κοινωνική ευημερία"¹⁴. Για τους λόγους αυτούς, και λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της επικουρικότητας, το Συμβούλιο προσδιόρισε τη "σαφή ανάγκη κοινοτικής στρατηγικής για ολοκληρωμένο προγραμματισμό και διαχείριση των παράκτιων ζωνών", πρόσκληση που επαναλαμβάνεται στην πρόσφατη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών που αφορά το έγγραφο "Προς μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης (ΟΔΠΖ) - Γενικές αρχές και επιλογές πολιτικής"¹⁵.

¹³ Η έκθεση περιβαλλοντικής αξιολόγησης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος του 1999 "Το περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση στα τέλη του αιώνα" χαρακτηρίζει την τρέχουσα κατάσταση της παράκτιας ζώνης ως δυσμενώς εξελισσόμενη, οι δε πιέσεις που ασκούνται στην παράκτια ζώνη αναμένεται να εξακολουθήσουν να αυξάνουν στο μέλλον.

¹⁴ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 25^{ης} Φεβρουαρίου 1992 για τη μελλοντική κοινοτική πολιτική σχετικά με την ευρωπαϊκή παράκτια ζώνη (92/C 59/01). Υπενθυμίζεται επίσης στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 6^{ης} Μαΐου 1994 σχετικά με μια κοινοτική στρατηγική ολοκληρωμένης διαχείρισης των παρακτίων ζωνών (94/C 135/02).

¹⁵ COM4-029 της Επιτροπής των Περιφερειών της 12^{ης} Απριλίου 2000.

Ειδικότερα, επειδή πολλά από τα προβλήματα της παράκτιας ζώνης δεν περιορίζονται εντός των εθνικών συνόρων (ή/και οφείλονται σε παράγοντες πέραν αυτών)¹⁶, τα εν λόγω προβλήματα μπορούν να λυθούν μόνο με συντονισμένες ενέργειες σε κοινοτικό επίπεδο.

Η ΕΕ σκοπεύει να μεριμνήσει για τις παράκτιες ζώνες της, ενόψει των σημαντικών επιπτώσεων των υφιστάμενων πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ στις εν λόγω περιοχές. Οι διάφορες τομεακές και περιφερειακές πολιτικές της ΕΕ αποσκοπούν πάντα στη βελτίωση των συνθηκών, σε γενικές δε γραμμές το επιτυγχάνουν στην πλειοψηφία των περιπτώσεων. Ωστόσο, λόγω της ελλιπούς κατανόησης της παράκτιας δυναμικής, και κατά συνέπεια, όλων των πιθανών επιπτώσεων των παρεμβάσεων, οι πολιτικές της ΕΕ είχαν ενίοτε ανεπιθύμητες αρνητικές επιπτώσεις στην ακτή. Η Επιτροπή οφείλει να συνεχίσει το έργο της για την ελαχιστοποίηση αυτών των επιπτώσεων.

Συνεπώς, για τη βελτίωση των συνθηκών στις παράκτιες ζώνες, οφείλουμε να διασφαλίσουμε το συνεκτικό σχεδιασμό σε επίπεδο ΕΕ των κοινοτικών πολιτικών που επηρεάζουν την παράκτια ζώνη καθώς και τη συνεκτική υλοποίηση αυτών των πολιτικών μέσω του ολοκληρωμένου σχεδιασμού και της διαχείρισης σε τοπικό επίπεδο. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με μια εξειδικευμένη και συντονισμένη προσπάθεια όλων των επιπέδων της δημόσιας διοίκησης στην ΕΕ.

Ο γενικός ρόλος της ΕΕ συνίσταται στην παγίωση της ηγετικής της θέσης και στην παροχή κατευθυντήριων γραμμών μέσω της θέσπισης ενός πλαισίου που θα καθιστά δυνατή τη δράση σε άλλα επίπεδα. Το πρόγραμμα επίδειξης κατέδειξε ότι ο καλύτερος τρόπος για να επιτύχει τον εν λόγω στόχο η ΕΕ είναι μέσω μέτρων που έχουν σχεδιαστεί για:

- την προώθηση δραστηριοτήτων ΟΔΠΖ στα κράτη μέλη και στο επίπεδο των "περιφερειακών θαλασσών".
- την εναρμόνιση της τομεακής νομοθεσίας και των πολιτικών της ΕΕ με την ΟΔΠΖ.
- την προώθηση του διαλόγου μεταξύ των ευρωπαϊών ενδιαφερομένων στις παράκτιες ζώνες.
- την ανάπτυξη βέλτιστης πρακτικής για την ΟΔΠΖ.
- την υποστήριξη της παραγωγής πραγματικών δεδομένων και γνώσης σχετικά με την παράκτια ζώνη.
- τη διάδοση πληροφοριών και την ευαισθητοποίηση του κοινού.

ΙΙΙ. ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΖΩΝΩΝ:

Η στρατηγική της ΕΕ για την ΟΔΠΖ συνίσταται σε μια σειρά συγκεκριμένων δράσεων για καθένα από τους ανωτέρω γενικούς τομείς δράσης, βάσει των συμπερασμάτων του προγράμματος επίδειξης. Προκειμένου να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα, η εν λόγω στρατηγική στηρίζεται στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό σε υφιστάμενα μέσα, προγράμματα και πόρους, παρά στη δημιουργία νέων. Αποσκοπεί στη

¹⁶ Οι επιπτώσεις ενδέχεται μάλιστα να πλήξουν χώρες πέραν των περιφερειακών θαλασσών, οι οποίες δεν έχουν κοινά χερσαία σύνορα, μέσω της δράσης ρευμάτων.

βελτίωση της αξιοποίησής τους μέσω του καλύτερου συντονισμού και της διασφάλισης της καταλληλότητάς τους για τις παράκτιες ζώνες. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, τα μέτρα της ΕΕ θα περιοριστούν σε ό,τι είναι αναγκαίο για την επίτευξη των διαφόρων στόχων που ορίζει η Συνθήκη.

Σε πολλές περιπτώσεις, οι δράσεις που έχουν ανακοινωθεί, ενδέχεται στην πραγματικότητα να μην απευθύνονται στην παράκτια ζώνη, αλλά να αποτελούν μέσα για την προώθηση της καλής ολοκληρωμένης διαχείρισης οποιασδήποτε εδαφικής μονάδας, συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων ζωνών - αυτό είναι απόλυτα θεμιτό αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι κατευθυντήριες αρχές της καλής διαχείρισης των παράκτιων ζωνών μπορούν ενδεχομένως να εφαρμοστούν και σε άλλες περιοχές.

Η εν λόγω στρατηγική είναι ολοκληρωμένη και συνεπώς περιλαμβάνει πολλές ξεχωριστές δράσεις διαφορετικής σημασίας. Ωστόσο, δεν αποτελεί έναν κατάλογο εναλλακτικών λύσεων, αλλά έχει σχεδιαστεί ως μια συνεκτική δέσμη μέτρων. Η υλοποίησή της θα απαιτήσει τη συμμετοχή και τη συνεργασία των διαφόρων υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των εταίρων μας των λοιπών θεσμικών οργάνων.

Α) Προώθηση της ΟΔΠΖ στα κράτη μέλη και στο επίπεδο των "περιφερειακών θαλασσών"

Οι μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τα διοικητικά, νομικά και πολιτισμικά πλαίσια, καθώς και το επίπεδο ωριμότητας της διαδικασίας ΟΔΠΖ, απαιτούν μια ευέλικτη προσέγγιση. Η ΕΕ θα προωθήσει την ΟΔΠΖ σε κατώτερα επίπεδα της διοίκησης, παρέχοντας κατευθυντήριες γραμμές, μια σαφή έγκριση των γενικών αρχών της καλής διαχείρισης της παράκτιας ζώνης καθώς και οικονομικά κίνητρα για την εφαρμογή τους. Τα κράτη μέλη θα διατηρήσουν πλήρη ευελιξία όσον αφορά την επιλογή των συγκεκριμένων μέσων για την υλοποίηση της ΟΔΠΖ στη χώρα τους¹⁷.

Επειδή πολλά από τα προβλήματα των επιμέρους παράκτιων ζωνών σχετίζονται στην πραγματικότητα με παράγοντες που λειτουργούν σε άλλες περιοχές της ίδιας περιφερειακής θάλασσας (Μεσόγειος, Βαλτική κλπ.), η ΕΕ θα προωθήσει επίσης δραστηριότητες στο επίπεδο των "περιφερειακών θαλασσών", συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας με γειτονικές τρίτες χώρες με τις οποίες η ΕΕ έχει κοινά σύνορα.

1) Η Επιτροπή συνέταξε πρόταση για την έκδοση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου προς τα κράτη μέλη, με την οποία τα καλεί να εφαρμόσουν τις αρχές της καλής διαχείρισης της παράκτιας ζώνης και συνιστά την εφαρμογή των εν λόγω αρχών κατά στάδια, περιλαμβάνοντας την ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών ΟΔΠΖ.

2) Με στόχο την ενθάρρυνση της ισόρροπης και ολοκληρωμένης χωροταξικής διαχείρισης, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να ενθαρρύνει την εφαρμογή των πολιτικών πορισμάτων που περιλαμβάνονται στην ευρωπαϊκή προοπτική χωροταξικής ανάπτυξης (ΕΠΧΑ) κατά την υλοποίηση δράσεων που χρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία, ιδίως δε μέσω του προγράμματος της κοινοτικής πρωτοβουλίας INTERREG. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη προκειμένου να στηρίξει την εφαρμογή της ΕΠΧΑ, συμπεριλαμβανομένου του ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού και της διαχείρισης σε όλες τις διοικητικές,

¹⁷ Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η προσέγγιση είναι πανομοιότυπη με τον εξαιρετικά επιτυχή νόμο περί της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης των ΗΠΑ, ο οποίος, παρ' όλο που δεν περιέχει απαιτήσεις για δράσεις σε πολιτειακό επίπεδο, είχε ως αποτέλεσμα την κατάρτιση προγραμμάτων ΟΔΠΖ που καλύπτουν την ακτογραμμή των ΗΠΑ σε ποσοστό 99%.

φυσικές και κοινωνικοοικονομικές μονάδες¹⁸. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν επαρκώς οι ειδικές ανάγκες της παράκτιας ζώνης, τα κράτη μέλη οφείλουν να συμπεριλάβουν σε αυτές τα παράκτια ύδατα κατά την εφαρμογή της ΕΠΧΑ. Επίσης πρέπει να δοθεί επαρκής προσοχή στο ζήτημα των δημογραφικών μεταβολών και του ρόλου τους στη δημιουργία κοινωνικών και περιβαλλοντικών πιέσεων στις περιοχές προέλευσης και προορισμού.

3) Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει σημαντικές πρωτοβουλίες ΟΔΠΖ στα κράτη μέλη μέσω της συμμετοχής σε συνεδριάσεις και ομάδες καθοδήγησης. Οι επιπτώσεις της συμμετοχής της ΕΕ σε εθνικές και τοπικές πρωτοβουλίες κατά τη διάρκεια του προγράμματος επίδειξης αποδόθηκαν συχνά τόσο στη νομιμότητα που εξασφαλίζεται με την παρουσία της ΕΕ όσο και στην ίδια τη χρηματοδότηση.

4) Το πακέτο της Ατζέντας 2000 υπαγόρευσε την αναθεώρηση των διαρθρωτικών ταμείων (συμπεριλαμβανομένων των FEDER και FIFG) και της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης που χρηματοδοτείται από το FEOGA Εγγυήσεις. Οι αναθεωρήσεις αυτές αποτελούν μια νέα δέσμευση για τις αρχές της συνεργασίας, της αειφορίας και του συντονισμένου σχεδιασμού, συμβάλλοντας στην εφαρμογή των αρχών της καλής χωροταξικής διαχείρισης. Οι νέοι κανονισμοί των διαρθρωτικών ταμείων ενισχύουν επίσης το σεβασμό του περιβάλλοντος στο πλαίσιο του προγραμματισμού των διαρθρωτικών ταμείων, για παράδειγμα μέσω της απαίτησης για εκ των υστέρων περιβαλλοντικές αξιολογήσεις κατά την εξέταση προγραμμάτων και έργων. Η συνεχής πορεία προς την προσέγγιση της « ενσωμάτωσης » καθίσταται επίσης προφανής από την ολοένα και μεγαλύτερη εστίαση στην αγροτική ανάπτυξη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) ως τμήμα της μετατόπισης της έμφασης από την παραδοσιακή στήριξη των τιμών αγοράς.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για τα προγράμματα της περιόδου 2000-2006¹⁹ αναφέρονται επίσης ειδικά στην "αειφόρο ανάπτυξη" ως οριζόντια αρχή για την υλοποίηση των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής. Κατά της διαπραγματεύσεις για τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από τα Ταμεία κατά την περίοδο 2000-2006, η Επιτροπή επεδίωξε να προαγάγει την ολοκληρωμένη αστική και αγροτική ανάπτυξη ως μέρος μιας γενικότερης προσπάθειας να επιτύχει πιο ισόρροπη ανάπτυξη της ευρωπαϊκής επικράτειας. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, οι προς ενθάρρυνση δράσεις περιλαμβάνουν επίσης εκείνες προς όφελος των παράκτιων ζωνών συμπεριλαμβανομένων εκείνων για τη « μείωση της ρύπανσης και την αποκατάσταση υποβαθμισμένων περιοχών, τον έλεγχο των μετώπων των παραλιών, εκσκαφών και άλλων δραστηριοτήτων που αλλοιώνουν τις υδρολογικές λεκάνες και τον θαλάσσιο πυθμένα, και τη διατήρηση των φυσικών ενδιαιτημάτων ».

Κατά την εκπόνηση περαιτέρω στρατηγικών προτεραιοτήτων πολιτικής για το μέλλον, η Επιτροπή θα εξετάσει τα περαιτέρω μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν για την προώθηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης της αειφόρου ανάπτυξης της ευρωπαϊκής επικράτειας και για την παροχή ευκαιριών για την ανάπτυξη βιώσιμων αγροτικών περιοχών. Κατά το στάδιο διαβούλευσης για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών προέκυψαν προτάσεις σχετικά με την επόμενη αναθεώρηση προγραμμάτων στα πλαίσια των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων, που περιλαμβάνουν:

¹⁸ Στις φυσικές μονάδες περιλαμβάνονται οι λεκάνες απορροής ποταμών, τα πεδία κατάκλισης, παράκτιες κυψέλες κλπ. Οι κοινωνικοοικονομικές μονάδες περιλαμβάνουν συνδεδεμένες οικονομικές τομεακές ομάδες, πολιτισμικές μονάδες κλπ.

¹⁹ Εγκρίθηκε την 1^η Ιουλίου 1999.

α) τη σύνδεση του επιπέδου της χρηματοδότησης με την εφαρμογή μιας σειράς γενικών αρχών ολοκληρωμένου σχεδιασμού και διαχείρισης (ή η πλήρης εξάρτησή του από αυτήν), όπως εκείνες που παρουσιάζονται στο παράρτημα Ι ή εναλλακτικά οι επιλογές που σκιαγραφούνται στην ΕΠΧΑ,

β) ενισχυμένες απαιτήσεις ώστε τα σχέδια που χρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία να εντάσσονται σε ένα συνολικό ολοκληρωμένο σχέδιο περιφερειακής ανάπτυξης.

Από την άλλη πλευρά, η Επιτροπή δεν σχεδιάζει να προτείνει ένα νέο διαρθρωτικό ταμείο αποκλειστικά αφιερωμένο στις παράκτιες ζώνες. Σύμφωνα με το άρθρο 158 της Συνθήκης, τα Διαρθρωτικά Ταμεία πρέπει να χρησιμοποιούνται για να αντιμετωπίζουν τις περιφερειακές ανισότητες μέσα στην Ένωση. Οι παράκτιες ζώνες που παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες ανάγκες από κοινωνικο-οικονομικής πλευράς θα μπορούσαν επομένως να αναμένουν να λάβουν υποστήριξη από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

5) Η Επιτροπή θα δώσει μεγαλύτερη έμφαση στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων και των δεσμεύσεων της βάσει περιφερειακών και διεθνών συμβάσεων που αφορούν τις θαλάσσιες και τις παράκτιες περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας (UNCLOS) και των συμβάσεων για τις περιφερειακές θάλασσες (δηλ. της HELCOM, της σύμβασης της Βαρκελώνης κλπ.). Η Επιτροπή θα καταβάλει μεγαλύτερες προσπάθειες προκειμένου να διασφαλίσει το συντονισμό των δραστηριοτήτων αυτών των περιφερειακών συμβάσεων και των κοινοτικών πρωτοβουλιών. Η Επιτροπή μπορεί να διαδραματίσει κάποιο ρόλο όσον αφορά τις τεχνικές πτυχές αυτού του έργου, μέσω του Κοινού Κέντρου Ερευνών και της υλοποίησης των συναφών προγραμμάτων Ε&ΤΑ του 5^{ου} προγράμματος πλαισίου για την έρευνα και την ανάπτυξη, ιδίως του προγράμματος "Ενέργεια, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη".

6) Εκτός από τις ευκαιρίες που παρέχουν τα προγράμματα INTERREG III και URBAN που χρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία (για ορισμένες παράκτιες αστικές περιοχές με πληθυσμό που υπερβαίνει τις 10.000), η ΕΕ θα παράσχει ευκαιρίες για την υλοποίηση της ΟΔΠΖ μέσω άλλων χρηματοδοτικών οργάνων, συμπεριλαμβανομένων του προταθέντος προγράμματος LIFE III και της υλοποίησης του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα συντονίζουν την υλοποίηση αυτών των οργάνων προκειμένου να διασφαλίσουν τη συμπληρωματικότητα με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των υπηρεσιών σχετικά με σχέδια των οποίων η χρηματοδότηση έχει εγκριθεί. Δεδομένης της περιορισμένης διάρκειάς τους (έως 8 έτη), η Επιτροπή θα καταβάλει προσπάθειες προκειμένου να ενθαρρύνει κάθε σχέδιο να αναπτύξει μια στρατηγική για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης του ολοκληρωμένου σχεδιασμού και της ολοκληρωμένης διαχείρισης για την περιοχή στόχο.

Οι νέες κατευθυντήριες γραμμές για την πρωτοβουλία INTERREG III²⁰, η οποία θα παρέχει χρηματοδότηση μέσω του προγράμματός της για επιλέξιμες παραθαλάσσιες περιφέρειες, και κατ' αυτόν τον τρόπο, για δραστηριότητες διαχείρισης της παράκτιας ζώνης, αναφέρουν ότι το ταμείο της θα συντονιστεί με τα μέσα για τρίτες χώρες (ISPA, SMAP, PHARE, TACIS) προκειμένου να καταστεί δυνατή η συμμετοχή γειτονικών χωρών στις εν λόγω δραστηριότητες και συνεπώς μια ολοκληρωμένη περιφερειακή προσέγγιση.

²⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής στα κράτη μέλη σχετικά με τη θέσπιση γενικών κατευθύνσεων για μια κοινοτική πρωτοβουλία που αφορά τη διευρωπαϊκή συνεργασία με σκοπό την ενθάρρυνση της αρμονικής και ισόρροπης ανάπτυξης του ευρωπαϊκού εδάφους, C(2000)1101.

Το στοιχείο Α του προγράμματος INTERREG (διασυνοριακή συνεργασία) περιλαμβάνει την παράκτια ανάπτυξη - συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας κοινών προσανατολισμών για την χωροταξική διαχείριση στις παράκτιες ζώνες - μεταξύ των τομέων προτεραιότητας και των επιλέξιμων μέτρων. Το στοιχείο Β (διακρατική συνεργασία) αναφέρει επίσης, μεταξύ των προτεραιοτήτων του, τη συντονισμένη διαχείριση των παράκτιων υδάτων καθώς και την ολοκληρωμένη συνεργασία των παραθαλάσσιων και των νησιωτικών περιφερειών.

7) Ο νέος κανονισμός του χρηματοδοτικού μέσου προσανατολισμού της αλιείας (FIFG) παρέχει επίσης ευκαιρίες για την υποστήριξη της συλλογής βασικών δεδομένων και για την αιφόρο χρήση των θαλάσσιων πόρων, αποσκοπώντας στην κατάρτιση σχεδίων ολοκληρωμένης διαχείρισης για τις παράκτιες ζώνες. Παρέχει επίσης τη δυνατότητα χρηματοδότησης ορισμένων πρότυπων σχεδίων που στοχεύουν στη βελτίωση των δεσμών μεταξύ της αλιείας/υδατοκαλλιέργειας και της διαδικασίας της ΟΔΠΖ.

8) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργάζεται με τα κράτη μέλη προκειμένου να υποστηρίξει την προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος και της αιφόρου ανάπτυξης στον τομέα του τουρισμού. Με τη λήξη της θητείας της συμβουλευτικής επιτροπής για τον τουρισμό (αποτελούμενης από εκπροσώπους των κρατών μελών) συστάθηκε μια ομάδα εργασίας για το εν λόγω ζήτημα. Η αποστολή της ομάδας αυτής είναι να προσδιορίσει συναφείς στρατηγικές και μέτρα που λαμβάνονται σε κοινοτικό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και αποσκοπούν στην προώθηση της αιφόρου ανάπτυξης στον τομέα του τουρισμού. Η ομάδα θα αξιολογήσει επίσης την τρέχουσα και την πιθανή συνεισφορά των κοινοτικών πολιτικών και προγραμμάτων που αφορούν στον αιφόρο τουρισμό. Βάσει αυτής της ανάλυσης, η ομάδα θα συντάξει σχέδιο συμπερασμάτων και συστάσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν στην ευρύτερη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών και εκείνων που αφορούν στην καλύτερη αξιοποίηση των κοινοτικών μέσων και προγραμμάτων. Η ΟΔΠΖ αποτελεί ένα από τα θέματα που θα συμπεριληφθούν κατά πάσα πιθανότητα στην τελική έκθεση της εν λόγω ομάδας εργασίας (η οποία αναμένεται στα τέλη του 2001).

Β) Προσαρμογή των πολιτικών της ΕΕ στην ΟΔΠΖ

Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων στη διαβούλευση για την ΟΔΠΖ του 1999 τόνισαν την ανάγκη τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να αποτελέσουν παράδειγμα, εξασφαλίζοντας: ότι οι τομεακές πολιτικές της ΕΕ που επηρεάζουν την παράκτια ζώνη θα σέβονται όλες τις αρχές της καλής χωροταξικής διαχείρισης· ότι η συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ θα καταστεί πραγματικότητα· ότι θα υπάρξει κατάλληλος διάλογος και συζήτηση με τους ενδιαφερόμενους. Λαμβάνοντας υπόψη ότι, αν όχι στο σύνολό τους, οι περισσότερες πολιτικές και τα μέσα της ΕΕ έχουν κάποιες επιπτώσεις στις παράκτιες ζώνες, η Επιτροπή θα λάβει μέτρα προκειμένου να ανταποκριθεί σε αυτές τις απαιτήσεις.

9) Θα υπάρξει μια εξελισσόμενη διαδικασία εντός των υπηρεσιών της Επιτροπής προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι τομεακές πολιτικές της ΕΕ είναι συμβατές και καθιστούν δυνατή την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης της ΕΕ. Θα αναπτυχθεί μια δέσμη κατευθυντήριων γραμμών που θα βοηθήσουν τις διάφορες υπηρεσίες στην εν λόγω ανασκόπησή, θα περιλαμβάνει δε την παρακολούθηση, σε συνεργασία με τις εθνικές και τις τοπικές αρχές, των επιπτώσεων της νομοθεσίας και των προγραμμάτων της ΕΕ. Τα τεχνικά έγγραφα που συντάχθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος επίδειξης (και ειδικότερα η τελική έκθεση της θεματικής μελέτης σχετικά με την "Επίδραση των πολιτικών της ΕΕ στην εξέλιξη των παράκτιων ζωνών" και το έγγραφο "Διδάγματα από το πρόγραμμα επίδειξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών"

προσδιορίζουν ορισμένους τομείς της πολιτικής στους οποίους θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αναφέρονται κατωτέρω.

10) Φυσικό περιβάλλον: Η πολιτική της ΕΕ για το φυσικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των οδηγιών για τα πτηνά και τα ενδιαιτήματα και των δράσεων για τη σύσταση του δικτύου Natura 2000, έχει σχεδιαστεί για την προστασία των ενδιαιτημάτων και των ειδών που θεωρούνται σημαντικά για την Κοινότητα. Αναγνωρίζεται ότι η πολιτική αυτή δεν παρέχει ενδεχομένως προστασία σε όσα οικοσυστήματα και φυσικές περιοχές κρίνεται ότι χρήζουν προστασίας από τοπική ή εθνική άποψη. Ωστόσο, το γεγονός αυτό καταδεικνύει την αναγκαιότητα της λήψης συμπληρωματικών μέτρων από άλλα επίπεδα διοίκησης σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας. Η Επιτροπή θα παρακολουθήσει την εφαρμογή του άρθρου 6 της οδηγίας για τα ενδιαιτήματα²¹, με στόχο να διασφαλίσει ότι ο ορισμός ενός χώρου ως τμήματος του δικτύου Natura 2000 δεν θα αποθαρρύνει τις οικονομικές (ή άλλης φύσεως) δραστηριότητες που δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο καθεστώς των ειδών ή των ενδιαιτημάτων στόχων.

11) Μεταφορές: Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να προωθεί τις ακτοπλοϊκές μεταφορές ως μια από οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής απόψεως κατάλληλη δραστηριότητα στις περισσότερες παράκτιες ζώνες και θα υλοποιήσει την προγραμματισμένη στρατηγική περιβαλλοντική αξιολόγηση της πολιτικής της ΕΕ για τις μεταφορές. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στο πρόβλημα της ακούσιας ρύπανσης²².

12) Εξωτερική πολιτική: Η Επιτροπή θα διασφαλίσει ότι η διαδικασία χάραξης της πολιτικής θα συμπεριλάβει την εξέταση των επιπτώσεων ορισμένων εμπορικών δραστηριοτήτων τρίτων χωρών²³ στην παράκτια ζώνη της ΕΕ.

13) Αξιολόγηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων: Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη προκειμένου να διασφαλίσει ότι η εφαρμογή της υφιστάμενης οδηγίας για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων εξετάζει σφαιρικά τα προτεινόμενα σχέδια, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης των διασυνοριακών επιπτώσεων²⁴. Η Επιτροπή φρονεί ότι η προτεινόμενη οδηγία για τη στρατηγική περιβαλλοντική αξιολόγηση θα αποτελέσει εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο για την προώθηση σφαιρικών και μακροπρόθεσμων προοπτικών στον τομέα του χωροταξικού σχεδιασμού και της διαχείρισης. Η εν λόγω οδηγία θα εφαρμοστεί με τρόπο που θα διευκολύνει την ανάλυση της συμβατότητας του προτεινόμενου σχεδίου ή προγράμματος με τα υφιστάμενα σχέδια και προγράμματα.

14) Αλιεία: Το άρθρο 2 του κανονισμού αριθ. 3760/92 του Συμβουλίου, του βασικού κανονισμού της κοινής αλιευτικής πολιτικής, αναφέρεται ήδη στην αναγκαιότητα της εξέτασης της ακεραιότητας των οικοσυστημάτων στο πλαίσιο της αλιευτικής πολιτικής, ενώ η πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αλιεία και τη φύση²⁵ τονίζει ορισμένες από τις αρχές που έχουν σκοπό να κατευθύνουν την πολιτική της ΕΕ στον εν λόγω τομέα. Η προσεχής αναθεώρηση αυτής της πολιτικής (το 2002) θα παράσχει μια νέα ευκαιρία

²¹ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ της 21^{ης} Μαΐου 1992. ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7.

²² Στον απόηχο του ναυαγίου του Erika, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση λεπτομερούς ανακοίνωσης σχετικά με την ασφάλεια των θαλάσσιων μεταφορών πετρελαίου (COM(2000)142 τελικό), σκοπεύει δε να ανακοινώσει νέα συναφή μέτρα στο πλαίσιο δεύτερης ανακοίνωσης εντός του τρέχοντος έτους.

²³ Για παράδειγμα, η ευρωπαϊκή βιομηχανία θεωρεί ότι ορισμένα ναυπηγεία της Ασίας επιδοτούνται καταχρηστικά, προκαλώντας συνεπώς στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό.

²⁴ Για παράδειγμα, η σημαντική παράκτια υποδομή των Κάτω Χωρών θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις στο βαθμό της παράκτιας διάβρωσης στο Ηνωμένο Βασίλειο.

²⁵ COM(1999)363.

για την περαιτέρω προώθηση της αειφόρου και ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών και για την εξέταση των οικολογικών και των κοινωνικοοικονομικών προτεραιοτήτων. Η αναθεώρηση της κοινής αλιευτικής πολιτικής θα παράσχει επίσης τη δυνατότητα διερεύνησης του τρόπου με τον οποίο μπορεί να διατηρηθεί η παρέκκλιση των 12 μιλίων που περιλαμβάνεται στην κοινή αλιευτική πολιτική, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα του σχεδιασμού και της διαχείρισης της παράκτιας αλιείας στο πλαίσιο μιας μακροπρόθεσμης διαδικασίας ΟΔΠΖ.

Ο περιορισμός της αλιευτικής δραστηριότητας και της συναφούς απασχόλησης, η οποία αποτελούσε θεμελιώδες στοιχείο του κοινωνικοοικονομικού ιστού πολλών περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία, καθιστά εξαιρετικά ευπρόσβλητες τις περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία. Η υποστήριξη της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων εκτός του τομέα (η οποία εισάγεται με τον νέο κανονισμό του χρηματοδοτικού μέσου προσανατολισμού της αλιείας (FIFG) αποτελεί εμβληματική λύση, καθώς, σε πολυάριθμους τομείς, οι ευκαιρίες εναλλακτικής απασχόλησης εκτός του τομέα εξακολουθούν να είναι σπάνιες και η επαγγελματική κινητικότητα των αλιέων παραμένει περιορισμένη.

15) Υδάτα: Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να δίδει προτεραιότητα στην έγκριση και την εφαρμογή της προταθείσας οδηγίας πλαισίου για τα ύδατα. Αποσκοπώντας στη διασφάλιση της καλής κατάστασης των υδάτων, η εν λόγω οδηγία ορίζει τη συνολική διαχείριση όλων των υδάτων κάθε λεκάνης απορροής, λαμβάνοντας υπόψη τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ του άνω και του κάτω ρου των ποταμών. Δεδομένου ότι πολλοί από τους παράγοντες που δημιουργούν πιέσεις στις παράκτιες ζώνες εντοπίζονται στα ανάντη μιας λεκάνης απορροής, η προτεινόμενη οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα αναμένεται να αποδώσει αποτελέσματα που αφορούν ειδικότερα τα παράκτια ύδατα και την περιοχή της ακτής. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η εφαρμογή της προτεινόμενης οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα θα περιλαμβάνει την εξέταση των επιπτώσεων των δραστηριοτήτων διαχείρισης των υδάτων στα συστήματα των προσχώσεων. Παρ' όλο που η προσέγγιση της διαχείρισης των λεκανών απορροής δεν αποτελεί μέσο χωροταξικού σχεδιασμού, η προφανής χωροταξική διάστασή της απαιτεί τη στενή συνεργασία με τις αρχές χωροταξικού σχεδιασμού και την ολοκλήρωση με μέτρα χρήσης της γης. Κατά την εφαρμογή της προτεινόμενης οδηγίας πλαισίου για τα ύδατα, η Επιτροπή θα πρέπει να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη προκειμένου να δημιουργήσει δεσμούς μεταξύ των σχεδίων λεκανών απορροής και του λοιπού χωροταξικού σχεδιασμού για την περιοχή στόχο, συμπεριλαμβανομένων τυχόν σχεδίων παράκτιας ζώνης ή σχεδίων διαρθρωτικών ταμείων.

Η Επιτροπή θα μεριμνήσει επίσης ώστε οι αρχές της ΟΔΠΖ να ληφθούν υπόψη κατά την εν εξελίξει αναθεώρηση της οδηγίας περί της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης. Ειδικότερα, επειδή οι προτεραιότητες της νέας/αναθεωρημένης οδηγίας περί της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης θα στραφούν από την απλή παρακολούθηση της ποιότητας προς τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων, ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στη σφαιρική, ολοκληρωμένη προσέγγιση, το μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και, ιδίως, στην πληροφόρηση και στη συμμετοχή του κοινού.

16) Πολιτική αγροτικής ανάπτυξης: Η πληθυσμιακή συρρίκνωση αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για πολλές παράκτιες περιοχές, τόσο σε ό,τι αφορά στη μετανάστευση των τοπικών πληθυσμών, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την κοινωνική και περιβαλλοντική υποβάθμιση, όσο και σε ό,τι αφορά στην αυξανόμενη συγκέντρωση του πληθυσμού σε

γειτονικές παράκτιες περιοχές²⁶. Η Επιτροπή διαθέτει πλέον μέσα για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της αγροτικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένων του προγράμματος LEADER και στοιχείων του 1^{ου} προγράμματος πλαισίου. Τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης πρέπει να περιλαμβάνουν γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα, τα οποία, σε συνδυασμό με άλλα μέτρα, όπως η χορήγηση αντισταθμιστικών αποζημιώσεων σε λιγότερο ευνοημένες περιοχές, αποσκοπούν να διασφαλίσουν ότι οι γεωργοί και οι λοιποί αγροτικοί παράγοντες καλύπτουν τη ζήτηση της κοινωνίας για περιβαλλοντικές και αγροτικές υπηρεσίες και κατά συνέπεια συμβάλουν στη διασφάλιση και στην ενίσχυση του πολυλειτουργικού ρόλου της γεωργίας. Τα μέτρα αυτά πρέπει να συνεχισθούν και να ενισχυθούν με την προσθήκη της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις επιπτώσεις της πληθυσμιακής συρρίκνωσης των αγροτικών περιοχών στις τελικές περιοχές προορισμού. Παρ' όλες τις προθέσεις για βελτίωση των συνθηκών στις αγροτικές περιοχές, η προηγούμενη εστίαση της κοινής γεωργικής πολιτικής στην εντατική παραγωγή συνέβαλε ενίοτε στην εγκατάλειψη των αγροτικών περιοχών. Ως συνέπεια των μεταρρυθμίσεων της Ατζέντας 2000, η απομάκρυνση από τη στήριξη των τιμών αποτελεί θετικό βήμα. Εξάλλου, στο πλαίσιο περαιτέρω αναθεωρήσεων θα εξετασθεί η λήψη νέων μέτρων, τα οποία θα διασφαλίζουν την ίση υποστήριξη των μικρών (και συνεπώς συχνά περισσότερο βιώσιμων) παραγωγών. Η ΕΕ επιδιώκει να διατηρήσει το χωροταξικό σχεδιασμό σε ολόκληρη την επικράτεια, συμπεριλαμβανομένων των λιγότερο ευνοημένων περιοχών, με στόχο τη διατήρηση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής λειτουργίας της αειφόρου γεωργίας.

17) Θαλάσσια ρύπανση: Η θαλάσσια ρύπανση αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για της παράκτιες ζώνες της Ευρώπης, πρόβλημα που μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά σε επίπεδο ΕΕ. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της μετέχουν ως μέρη σε πολλές διεθνείς και περιφερειακές συμφωνίες που ρυθμίζουν το εν λόγω ζήτημα. Ένα μεγάλο τμήμα της νομοθεσίας της ΕΕ στον τομέα της θαλάσσιας λειτουργίας και ασφάλειας αναπτύσσει και ενισχύει τις διεθνείς απαιτήσεις. Ο στενός συντονισμός του έργου των κρατών μελών εντός του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ) είχε ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της ασφάλειας σε ολόκληρη την ακτογραμμή της ΕΕ, μέσω της ανάλυσης, της υποβολής εκθέσεων, των απαιτήσεων εξοπλισμού και της κατάρτισης. Η συνεχιζόμενη υλοποίηση αυτών των συμφωνιών αποτελεί συνεπώς σημαντική προτεραιότητα. Η Επιτροπή αντιμετωπίζει επίσης τη θαλάσσια ρύπανση μέσω της οδηγίας για τις ελάχιστες προδιαγραφές που απαιτούνται για τα πλοία τα οποία κατευθύνονται σε ή αποπλέουν από κοινοτικούς λιμένες μεταφέροντας επικίνδυνα ή ρυπογόνα εμπορεύματα²⁷ (η οποία καλύπτει τις υποχρεώσεις κοινοποίησης για σκάφη που μεταφέρουν επικίνδυνα ή ρυπογόνα εμπορεύματα), της οδηγίας σχετικά με τον έλεγχο των πλοίων από το κράτος του λιμένα, της προταθείσας οδηγίας σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις υποδοχής²⁸, της προταθείσας απόφασης του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού πλαισίου συνεργασίας στον τομέα της ακούσιας θαλάσσιας ρύπανσης²⁹ και των ανακοινώσεων σχετικά με την ασφάλεια των πετρελαιοφόρων που αναφέρονται στην υποσημείωση του σημείου 11 ανωτέρω.

Η Κοινότητα εξακολουθεί να στηρίζει τη διερεύνηση τεχνικών λύσεων για τη βελτίωση της ασφάλειας της ναυσιπλοΐας, για την κατανόηση των διεξόδων της ρύπανσης, των φορτίων και των επιπτώσεων των ρύπων στο οικοσύστημα, καθώς και για την πρόληψη ή τον περιορισμό

²⁶ Η τελευταία κατάσταση είναι ιδιαίτερα προβληματική στην Ιβηρική χερσόνησο, όπου παρατηρείται μια συνεχιζόμενη φυγή από τις αγροτικές περιοχές της ενδοχώρας προς τις ήδη πυκνοκατοικημένες παράκτιες περιοχές, γεγονός που προκαλεί περιβαλλοντικά και κοινωνικοοικονομικά προβλήματα τόσο στις περιοχές προέλευσης όσο και στις περιοχές προορισμού.

²⁷ 93/75/ΕΟΚ.

²⁸ COM(1998) 452 τελικό.

²⁹ COM(1998)769 – 1998/0350 (COD).

της ρύπανσης στην παράκτια ζώνη. Επίσης συνεργάζεται στενά με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του IMO για την ανάπτυξη καθολικών λύσεων των προβλημάτων, όπως τα αντιρρυπαντικά χρώματα τριβουτυλοκασσίτερου, ενώ διερευνώνται εναλλακτικές, περισσότερο φιλικές για το περιβάλλον αντιρρυπαντικές λύσεις στο πλαίσιο του προγράμματος χωροταξικής ανάπτυξης της Ευρώπης του κοινοτικού 5^{ου} προγράμματος πλαισίου για την έρευνα. Ο τριβουτυλοκασσίτερος είναι μια από τις ουσίες που προτάθηκε να συμπεριληφθούν στον κατάλογο προτεραιότητας βάσει της προταθείσας οδηγίας πλαισίου για τα ύδατα. Κατόπιν έγκρισής της από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή θα προτείνει πρότυπα ποιότητας, συμπεριλαμβανομένων προτύπων για τα παράκτια ύδατα, καθώς και ελέγχους των εκπομπών για όλες τις ουσίες που περιλαμβάνονται στον εν λόγω κατάλογο.

Η θέση σε ισχύ της οδηγίας για τις λιμενικές εγκαταστάσεις υποδοχής, που θα εξασφαλίσει τη διαθεσιμότητα καταλλήλων εγκαταστάσεων για την υποδοχή αποβλήτων από σκάφη και η οποία επιβάλλει, μεταξύ άλλων, σε όλα τα σκάφη που επισκέπτονται λιμένες της ΕΕ να χρησιμοποιούν τις ως άνω εγκαταστάσεις, αναμένεται να οδηγήσει σε ουσιαστική μείωση της ρύπανσης που οφείλεται στα σκάφη.

18) Ρύπανση από χερσαίες πηγές και απόβλητα: Η οδηγία 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων υδάτων, αποτελεί την κύρια νομοθετική πράξη για τον έλεγχο της ρύπανσης από σημειακές πηγές. Μπορεί επίσης να εξεταστεί η αυξανόμενη σημασία της διάχυτης ρύπανσης, ιδίως μέσω προγραμμάτων περιορισμού των εκπομπών που πρέπει να δρομολογηθούν για συναφείς ουσίες από τα κράτη μέλη. Ωστόσο, οι φιλόδοξοι στόχοι της οδηγίας δεν έχουν επιτευχθεί στο σύνολό τους. Επιπλέον, η Επιτροπή θα επιμείνει στην πλήρη εφαρμογή και επιβολή μέτρων ελέγχου της ρύπανσης που προβλέπονται από την οδηγία όσον αφορά στα παράκτια ύδατα.

Η προταθείσα οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα θα εξασφαλίσει τον καλύτερο προσδιορισμό και έλεγχο των πηγών και των δραστηριοτήτων στα ανάντη που προκαλούν τόσο διάχυτη όσο και άμεση υδατογενή ρύπανση και υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων μέσω της ολοκληρωμένης διαχείρισης που απαιτεί η προσέγγιση διαχείρισης των λεκανών απορροής, θα υποστηριζονται σε από κοινοτικές, συναφείς με το θέμα ερευνητικές δραστηριότητες.

Η Επιτροπή εξετάζει επίσης τα προβλήματα της διάχυτης ρύπανσης με διάφορα άλλα μέτρα περιβαλλοντικής πολιτικής και με μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο της Ατζέντας 2000, κυρίως δε μέσω της θέσπισης αγροτικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων. Προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των γεωργοπεριβαλλοντικών σχεδίων για την καταπολέμηση του ευτροφισμού των θαλάσσιων και των παράκτιων υδάτων, θα παρακολουθούνται οι τυχόν μη τοπικές επιπτώσεις των εν λόγω σχεδίων. Ο ευτροφισμός των θαλάσσιων και των παράκτιων υδάτων και οι τρόποι καταπολέμησής του εξετάζονται επίσης στο πλαίσιο της κεντρικής δράσης "Αειφόρα θαλάσσια οικοσυστήματα" του κοινοτικού 5^{ου} προγράμματος πλαισίου Ε&ΤΑ.

Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης το πρόβλημα αυτό μέσω της συμμετοχής της σε περιφερειακές συμβάσεις, όπως η σύμβαση Ospar και οι συμβάσεις του Ελσίνκι και της Βαρκελώνης, οι οποίες παρέχουν ειδικά μέσα για την αντιμετώπιση της ρύπανσης από χερσαίες πηγές.

Η διαχείριση των αποβλήτων αποτελεί συχνά σημαντικό πρόβλημα σε παράκτιες περιοχές. Κατά το σχεδιασμό και την επιλογή της θέσης των εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο γεγονός ότι οι παράκτιες ζώνες αποτελούν γενικά

εξαιρετικά ευπαθείς περιοχές. Η νομοθεσία της ΕΕ περί αποβλήτων αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι η επεξεργασία των αποβλήτων δεν ενέχει κινδύνους για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία. Για παράδειγμα, η οδηγία 99/31/ΕΚ περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων ορίζει ότι για τη θέση του χώρου ταφής πρέπει μεταξύ άλλων, να λαμβάνεται υπόψη η ύπαρξη παράκτιων υδάτων στην περιοχή. Ο χώρος ταφής λαμβάνει έγκριση μόνον εάν τα χαρακτηριστικά του σε σχέση με την εν λόγω απαίτηση δείχνουν ότι δεν συνιστά σοβαρό κίνδυνο για το περιβάλλον. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην ορθή εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας.

19) Θαλάσσερμα: Η χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ έρευνα μπορεί να συμβάλει στην αξιολόγηση του συνόλου των επιπτώσεων του σοβαρού προβλήματος που προκύπτει από την εισαγωγή εξωτικών ειδών στο θαλάσσερμα³⁰. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος πρέπει να ληφθούν μέτρα σε διεθνές επίπεδο, π.χ. μέσω των συμβάσεων του ΙΜΟ για το περιβάλλον και την ασφάλεια μετέχουν ως μέρη όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

20) Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην καλύτερη εφαρμογή και επιβολή της ισχύουσας νομοθεσίας της ΕΕ ως μέσου προώθησης του ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού και της διαχείρισης. Ειδικότερα, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη με στόχο να διασφαλίσει την ισότιμη εφαρμογή της κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε ολόκληρη την ΕΕ, προκειμένου να δημιουργήσει ένα πλαίσιο στο οποίο οι φορείς του ιδιωτικού τομέα που δραστηριοποιούνται στην παράκτια ζώνη ορισμένων χωρών που εφαρμόζουν αυστηρότερα πρότυπα δεν θα μειονεκτούν από εμπορικής απόψεως. Η επιβολή ορίων σχετικά με τα αλιεύματα στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής αποτελεί έναν ακόμη τομέα στον οποίο θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή.

21) Η Επιτροπή διαθέτει ήδη γενικούς μηχανισμούς εσωτερικού συντονισμού και επί του παρόντος ασχολείται με τη βελτίωση των διαδικασιών της προκειμένου να διασφαλίσει τη συνεκτικότητα των διαφόρων πολιτικών της. Η οριζόντια διαδικασία αναμένεται να βελτιώσει, μεταξύ άλλων, τη συνεργασία όσον αφορά τις πολιτικές που επηρεάζουν την παράκτια ζώνη.

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος επίδειξης, η συνεργασία που προωθήθηκε μέσω της "μονάδας διαχείρισης προγράμματος"³¹ αποτέλεσε χρήσιμο πρόσθετο διάλυο συνεργασίας σε ζητήματα που αφορούν ειδικά στις παράκτιες ζώνες. Αυτή η ειδική, αλλά άτυπη, συνεργασία θα συνεχισθεί μεταξύ όλων των αρμοδίων ενδιαφερόμενων τμημάτων της Επιτροπής.

Γ) Προώθηση του διαλόγου μεταξύ των ευρωπαϊών ενδιαφερομένων στις παράκτιες ζώνες

Δεδομένου ότι ο διάλογος δύναται να συμβάλει στην επίτευξη συναίνεσης σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο, υπάρχει ανάγκη για ένα βήμα διαλόγου που θα φέρει σε επαφή τους ενδιαφερόμενους σε ευρωπαϊκό επίπεδο προκειμένου να ανταλλάξουν απόψεις και να εργαστούν για την οικοδόμηση ενός κοινού μέλλοντος.

22) Η Επιτροπή αναγνωρίζει την αξία ενός ευρωπαϊκού φόρουμ για τους ενδιαφερόμενους στην παράκτια ζώνη. Ένας τέτοιος φορέας θα μπορούσε να σχεδιαστεί με στόχο να βελτιώσει το συντονισμό μεταξύ των διαφόρων αυτών παραγόντων ώστε να καταλήξουν σε συμφωνία για μια ευρωπαϊκή προοπτική σχετικά με το σχεδιασμό και τη διαχείριση των παράκτιων

³⁰ Τα εξωτικά είδη που εισάγονται στο θαλάσσερμα αποτελούν έναν από τους παράγοντες στους οποίους οφείλεται η εξαφάνιση της ποσειδωνίας από τους βυθούς της Μεσογείου.

³¹ Βλέπε COM(97)744, σ. 8 για λεπτομέρειες.

ζωνών. Ο εν λόγω φορέας θα οικοδομήσει δεσμεύσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων προκειμένου αυτοί να εργαστούν για την εφαρμογή των αρχών της ΟΔΠΖ που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος επίδειξης για την ΟΔΠΖ (παράρτημα Ι). Δύναται επίσης να χρησιμεύσει ως "παρατηρητήριο" για τη συνεκτική υποβολή εκθέσεων σχετικά με την υλοποίηση της ΟΔΠΖ στα κράτη μέλη. Ο φορέας αυτός θα ήταν ένας πολιτικός φορέας στον οποίο θα συμμετέχουν διάφοροι οικονομικοί τομείς, χρήστες ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων και κάτοικοι της παράκτιας ζώνης, καθώς και εκπρόσωποι διαφορετικών τομέων και επιπέδων διοίκησης των κρατών μελών. Όπου αυτό είναι δυνατό, ο εν λόγω φορέας πρέπει να συνεργάζεται με τις υφιστάμενες δομές. Η Επιτροπή θα δρομολογήσει διάλογο με τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ προκειμένου να προσδιορίσει τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να συγκροτηθεί και να συντονιστεί ένα τέτοιο φόρουμ.

Δ) Ανάπτυξη βέλτιστης πρακτικής ΟΔΠΖ

Η ΕΕ μπορεί να στηρίξει την ανάπτυξη και τη διάχυση βέλτιστης πρακτικής στον εξελισσόμενο τομέα της ΟΔΠΖ, καθώς και την οικοδόμηση ικανοτήτων σε τοπικό επίπεδο, μέσω της ενθάρρυνσης, της χρηματοδότησης και των δομών/της διοικητικής μέριμνας. Η ΕΕ θα συνεισφέρει επίσης στην ανάπτυξη κοινής αντίληψης και κοινού κώδικα επικοινωνίας όσον αφορά την ΟΔΠΖ μεταξύ των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στην τοπική αυτοδιοίκηση και σε οργανώσεις σε ολόκληρη την ΕΕ, καθώς και στη διευκόλυνση της ανταλλαγής εμπειριών (θετικών και αρνητικών) και εμπειρογνωμοσύνης μεταξύ των εν λόγω επαγγελματιών. Δεδομένου ότι οι αρχές της καλής χωροταξικής διαχείρισης δεν αφορούν αποκλειστικά την παράκτια ζώνη, αυτή η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη βέλτιστη πρακτική θα συμπεριλάβει την προώθηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των αρμοδίων για τον χωροταξικό σχεδιασμό και τη χωροταξική διαχείριση.

23) Η Επιτροπή θα στηρίξει τη δημιουργία ενός δικτύου επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στην παράκτια ζώνη το οποίο θα λειτουργήσει ως βήμα διαλόγου για την ανάπτυξη και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη βέλτιστη πρακτική. Ένα τέτοιο δίκτυο θα χρησιμοποιηθεί για να συνεχιστεί η καλλιέργεια και η ενθάρρυνση πρωτοβουλιών, η χρηματοδότηση των οποίων από κοινοτικά μέσα, όπως τα προγράμματα LIFE και TERRA, έχει παύσει. Εξάλλου, το δίκτυο θα είναι στη διάθεση της ευρύτερης κοινότητας των υπευθύνων για τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης. Το δίκτυο θα χρησιμεύσει ως διάυλος για τη διάχυση ερευνητικών αποτελεσμάτων και επιστημονικών πληροφοριών, καθώς επίσης και πληροφοριών σχετικά με την ορθή χωροταξική διαχείριση. Θα μπορούσε επίσης να δημιουργήσει ομάδες εργασίας για την αξιολόγηση διάφορων τεχνικών διαχείρισης, για τον προσδιορισμό συγκεκριμένων ερευνητικών αναγκών και για την ανάπτυξη τεχνικών κατευθυντηρίων γραμμών για τη δημιουργία βέλτιστης πρακτικής σε θέματα όπως η διαχείριση της ροής των πληροφοριών, η παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, η επικοινωνία με τους πολιτικούς κλπ.

24) Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει το έργο της για την έγκριση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ένα κοινοτικό πλαίσιο συνεργασίας για την προώθηση της αειφόρου αστικής ανάπτυξης³². Το εν λόγω πρόγραμμα συνεργασίας προβλέπει την ανάπτυξη βέλτιστης πρακτικής στον τομέα της ολοκληρωμένης χωροταξικής διαχείρισης των αστικών περιοχών. Δεδομένου του βαθμού της φυσικής αλληλεπικάλυψης μεταξύ των αστικών περιοχών και των παράκτιων ζωνών, καθώς και της συλλογικής φύσης των αρχών, το αναφερόμενο στο προηγούμενο σημείο δίκτυο των επαγγελματιών που

³²

COM(1999)557.

δραστηριοποιούνται στην παράκτια ζώνη θα πρέπει να συνδεθεί με τα υφιστάμενα δίκτυα της Εκστρατείας για Αειφόρα Αστικά Κέντρα.

25) Μια σειρά χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ προσφέρει ευκαιρίες για την ανάπτυξη βέλτιστης πρακτικής στον τομέα της ολοκληρωμένης χωροταξικής διαχείρισης και παρέχουν χρήσιμα για τις παράκτιες ζώνες διδάγματα. Σε αυτά περιλαμβάνονται η πρωτοβουλία INTERREG III, το πρόγραμμα URBAN και το προταθέν χρηματοδοτικό μέσο LIFE III. Στο πλαίσιο του ερευνητικού της προγράμματος, η Επιτροπή αναπτύσσει μεθόδους αξιολόγησης της αποδοτικότητας της εφαρμογής επιλεγμένων οδηγιών για τα ύδατα από την άποψη του κοινωνικοοικονομικού κόστους και των ωφελειών, καθώς και της ποιότητας των υδάτων των λεκανών απορροής και των παράκτιων ζωνών, υποδεικνύοντας τη βέλτιστη πρακτική στον τομέα αυτό.

Η Επιτροπή έχει επίσης δημοσιεύσει τρεις μελέτες με θέμα την "Ολοκληρωμένη διαχείριση της ποιότητας στους παράκτιους, αστικούς και αγροτικούς τουριστικούς προορισμούς" που αποσκοπούν στην ενθάρρυνση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών στον τομέα του τουρισμού, με τη συνδρομή του συνόλου των ενδιαφερομένων εταίρων του δημοσίου τομέα και της βιομηχανίας. Η προσέγγιση της ολοκληρωμένης διαχείρισης της ποιότητας εστιάζεται τόσο στην αύξηση της ικανοποίησης των επισκεπτών όσο και στη βελτίωση της τοπικής οικονομίας, του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας. Οι δημοσιευθείσες μελέτες ορίζουν μια σειρά συστάσεων ή κωδίκων πρακτικής για την ολοκληρωμένη διαχείριση της ποιότητας σε παράκτιους τουριστικούς προορισμούς βάσει των εμπειριών και των παραγόντων επιτυχίας που προκύπτουν από περιπτώσιολογικές μελέτες. Οι συστάσεις απευθύνονται σε αρμόδιους για τον τουρισμό οργανισμούς στους τουριστικούς προορισμούς και περιλαμβάνουν κατάλογο προτεραιοτήτων που ταυτίζονται με τις αντίστοιχες προτεραιότητες των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα.

Ε) Συγκέντρωση πληροφοριών και γνώσης σχετικά με την παράκτια ζώνη

Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να προωθεί την ανάπτυξη χρήσιμης³³ γνώσης και πληροφοριών σχετικά με την παράκτια ζώνη, τόσο από τον τομέα των φυσικών όσο και από εκείνον των κοινωνικών επιστημών. Η Επιτροπή θα συμβάλει στην ανάπτυξη ομάδων δεδομένων και στη δημιουργία γνώσης για χρήση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Θα διασφαλίσει επίσης ότι το περιεχόμενο, το μορφότυπο και η επικαιρότητα των πληροφοριών και της γνώσης που προκύπτουν από την χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ έρευνα σχετικά με την παράκτια ζώνη θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των τελικών χρηστών σε όλα τα επίπεδα.

26) Η κοινοτική πολιτική για την έρευνα θα προωθήσει την έρευνα που καλύπτει τις ανάγκες της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης. Η έρευνα για τη στήριξη της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης αποτελεί προτεραιότητα από την εποχή του 3^{ου} προγράμματος πλαισίου. Το 5^ο πρόγραμμα πλαίσιο E&TA και οι δραστηριότητες επίδειξης περιλαμβάνουν μια σειρά ειδικών θεμάτων που αφορούν στις θαλάσσιες και στις παράκτιες περιοχές³⁴. Οι νέοι όροι για

³³ Χρήσιμη γνώση και πληροφόρηση είναι εκείνη που δύναται να υποστηρίξει τη διαδικασία της διαχείρισης και του σχεδιασμού της παράκτιας ζώνης, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που προορίζονται για το ευρύτερο κοινό (προς υποστήριξη της ενημερωμένης συμμετοχής).

³⁴ Σε αυτές περιλαμβάνονται τα θαλάσσια οικοσυστήματα, οι χερσαίες - ωκεάνιες αλληλεπιδράσεις, η ανάπτυξη αποτελεσματικής παρακολούθησης των παράκτιων διεργασιών προς υποστήριξη της διαχείρισης, η προστασία των ακτών από πλημμύρες και διάβρωση, η ολοκληρωμένη διαχείριση και η αειφόρος χρήση των υδάτινων πόρων σε επίπεδο υδρολογικής λεκάνης, οι παράκτιες πόλεις, η έρευνα στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας και οι επιπτώσεις των αλληλεπιδράσεων μεταξύ του περιβάλλοντος, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, η ανάπτυξη οικολογικών δεικτών ποιότητας και μεθοδολογιών για τον προσδιορισμό και την ανάλυση των κοινωνικών και των οικονομικών παραγόντων που

την εφαρμογή των θεματικών προγραμμάτων, όπως οι "κεντρικές δράσεις", ενθαρρύνουν τους συντονιστές των σχεδίων να συμπεριλαμβάνουν τους τελικούς χρήστες στον ορισμό και στην εκτέλεση κάθε σχεδίου. Προτεραιότητα θα δοθεί σε σχέδια που περιλαμβάνουν διεπιστημονική έρευνα (η οποία ενδέχεται να έχει μεγαλύτερη χρησιμότητα για τους υπευθύνους σχεδιασμού και διαχείρισης της παράκτιας ζώνης). Η Επιτροπή παρακολουθεί την ουσιαστική διάδοση και εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων του 5^{ου} προγράμματος πλαισίου προκειμένου να διασφαλίσει την αποτελεσματική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της E&TA που χρηματοδοτείται από την ΕΕ και να προετοιμάσει ερευνητικές προτεραιότητες για μελλοντικά προγράμματα πλαίσια.

27) Η αποστολή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος είναι να παρέχει έγκαιρη και συναφή πληροφόρηση στα θεσμικά όργανα και στα κράτη μέλη της ΕΕ προς στήριξη της χάραξης και της αξιολόγησης της πολιτικής. Το "Παράκτιο και θαλάσσιο περιβάλλον" αποτελεί μέρος του πολυετούς προγράμματος εργασίας (1999-2003) του ΕΟΠ. Ο ΕΟΠ θα εξακολουθήσει να καταβάλλει προσπάθειες στον τομέα αυτό για τη βελτίωση της παροχής στοιχείων και της αξιοποίησής τους κατά την εκπόνηση θεματικών αναλύσεων καθώς και της σύνταξης εκθέσεων αξιολογήσεων βάσει δεικτών. Ειδικότερα, κατά τα επόμενα τρία έτη, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος και η Επιτροπή θα προετοιμάσουν μια ενημερωμένη έκδοση του σχεδίου "Κάλυψη της γης 2000" στο πλαίσιο της βάσης δεδομένων CORINE για την παροχή πληροφοριών σχετικά με την εξέλιξη των χερσαίων πιέσεων στις παράκτιες ζώνες σε ολόκληρη την Ευρώπη (ενημερώνοντας τα αποτελέσματα του σχεδίου LACOST). Η Επιτροπή καλεί επίσης τον ΕΟΠ να ενημερώσει τον Άτλαντα Παράκτιας Διάβρωσης κατά τα επόμενα έτη.

28) Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος θα δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην ολοκλήρωση των εν εξελίξει εργασιών για τον ορισμό δεικτών για την παράκτια ζώνη. Οι εν λόγω εργασίες θα πρέπει να συντονισθούν με τις εργασίες για την ανάπτυξη δεικτών που εκτελεί η Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής.

29) Η Επιτροπή εκπονεί επί του παρόντος μια μελέτη με θέμα την κοινωνικοοικονομική αξία των παράκτιων ζωνών και της ΟΔΠΖ. Τα αποτελέσματα θα δημοσιευθούν στην ιστοσελίδα στα τέλη του έτους 2000.

30) Η κοινοτική πολιτική για την εκπαίδευση θα εξακολουθήσει να προωθεί την διεπιστημονική μάθηση, η οποία θα χρησιμεύσει για τη μακροπρόθεσμη υποστήριξη της ολοκληρωμένης χωροταξικής διαχείρισης.

31) Η πολιτική της Επιτροπής για την κατάρτιση παρέχει διάφορα οριζόντια μέσα, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την οικοδόμηση ικανοτήτων στον τομέα της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης. Στα εν λόγω μέσα περιλαμβάνονται το πρόγραμμα LEONARDO και τα διαρθρωτικά ταμεία του ΕΚΤ. Οι υπεύθυνοι για τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης θα ενημερώνονται (και μέσω του προτεινόμενου δικτύου) σχετικά με τις ευκαιρίες κατάρτισης στο πλαίσιο πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ.

επηρεάζουν τους διάφορους τομείς των παράκτιων κοινοτήτων (στο πλαίσιο των προγραμμάτων "Ενέργεια, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη" και "Ποιότητα ζωής και διαχείριση των έμβιων πόρων").

ΣΤ) Διάδοση πληροφοριών και ευαισθητοποίηση του κοινού

Η Επιτροπή θα εξασφαλίσει τη διάχυση των σχετικών πληροφοριών και γνώσεων που δημιουργεί ή έχει στη διάθεσή της στους υπεύθυνους σχεδιασμού και διαχείρισης. Η Επιτροπή διαδραματίζει επίσης κάποιο ρόλο στην ανάπτυξη μέσων, προτύπων συμβατότητας και κατευθυντηρίων γραμμών για την προώθηση της στοχοθετημένης, διαφθρωμένης, αξιόπιστης και ολοκληρωμένης διάχυσης πληροφοριών και γνώσης από άλλες πηγές προς τους υπεύθυνους για το σχεδιασμό και τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης. Η ΕΕ θα καταβάλλει επίσης προσπάθειες για τη διάχυση πληροφοριών προς τους ενδιαφερομένους (ιδιωτικός τομέας και ευρύτερο κοινό) προκειμένου να καταστεί δυνατή η ενημερωμένη συμμετοχή τους στη διαχείριση της παράκτιας ζώνης.

32) Η Επιτροπή θα εξασφαλίσει την ευρεία διάχυση των αποτελεσμάτων των σχεδίων που χρηματοδοτεί. Το πέμπτο πρόγραμμα πλαίσιο για την Ε&ΤΑ και οι δραστηριότητες επίδειξης απαιτούν πλέον από τα σχέδια να υποβάλουν ένα σχέδιο τεχνολογικής εφαρμογής που θα αναφέρει τις προθέσεις εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων της έρευνας και της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων τους (συμπεριλαμβανομένης μιας περίληψης που απευθύνεται σε μη ειδικούς) σε ιστοσελίδα. Το πρόγραμμα Φύση του χρηματοδοτικού μέσου για το περιβάλλον (LIFE) εισήγαγε παρόμοιες απαιτήσεις για τη δημιουργία ιστοσελίδας, ενώ το πρόγραμμα Περιβάλλον του LIFE απαιτεί από τους δικαιούχους την υποβολή εκθέσεων που δεν απευθύνονται σε ειδικούς. Η Επιτροπή θα διερευνήσει τη δυνατότητα επιβολής παρόμοιων απαιτήσεων σε άλλα σχέδια που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Οι ιστοσελίδες της Επιτροπής μπορούν να παράσχουν δεσμούς με ιστοσελίδες σχεδίων ή βάσεις συνοδευτικών δεδομένων των τελικών αποτελεσμάτων, όπως έχει ήδη προγραμματιστεί για την αρχική σελίδα του θεματικού δικτύου ELOISE του 4^{ου} προγράμματος πλαισίου για την έρευνα.

33) Η Επιτροπή θα διευκολύνει επίσης τη στοχοθετημένη διάχυση των συναφών αποτελεσμάτων στους υπεύθυνους για το σχεδιασμό και τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης. Το 1999, η Επιτροπή διοργάνωσε συνεδρίαση με συμμετοχή των υπευθύνων των ερευνητικών σχεδίων του προγράμματος ELOISE και των υπευθύνων των σχεδίων επίδειξης ΟΔΠΖ. Οι συνεδριάσεις αυτές αποτελούν μέσο στοχοθετημένης διάχυσης αποτελεσμάτων. Χρησιμεύουν επίσης για την ενίσχυση της κατανόησης από τους επιστήμονες των αναγκών των υπευθύνων διαχείρισης των παράκτιων ζωνών, και υπό αυτή την έννοια, για τον προσανατολισμό των επιστημόνων προς την έρευνα που θα έχει περισσότερες άμεσες εφαρμογές για το σχεδιασμό και τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης. Η Επιτροπή θα διοργανώνει παρόμοιες συνεδριάσεις σε τακτά διαστήματα. Επιπλέον, η Επιτροπή θα συστήσει ένα ευρωπαϊκό γραφείο έρευνας για την παράκτια ζώνη (EuCoRe) που θα αποσκοπεί στη βελτίωση του συντονισμού της χρηματοδοτούμενης από την ΕΕ έρευνας για την παράκτια ζώνη με άλλα εθνικά και διεθνή προγράμματα, στη βελτίωση της ολοκλήρωσης και στη σύνθεση των αποτελεσμάτων, στην οργάνωση της διάδοσης και της εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων και στη διευκόλυνση της μεταφοράς των αποτελεσμάτων στους ενδιαφερόμενους και στους τελικούς χρήστες.

34) Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος και η Επιτροπή έχουν δρομολογήσει διάφορες δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ανάπτυξη μέσων για την αποτελεσματική πρόσβαση και την ολοκλήρωση συναφών με τη διαχείριση και το σχεδιασμό της παράκτιας ζώνης δεδομένων, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος EIONET, του συστήματος πληροφοριών DESIMA στο πλαίσιο του σχεδίου COAST, ενός πιθανού δικτύου ESPON, του σχεδίου COASTBASE και δραστηριοτήτων της Στατιστικής Υπηρεσίας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του ευρωπαϊκού συστήματος στατιστικών πληροφοριών. Θα ληφθούν μέτρα για το συντονισμό των εν λόγω δραστηριοτήτων και τον ορισμό ενός σαφούς στρατηγικού πλαισίου με πρότυπα και μέσα για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα εδάφη και

τους πόρους. Αυτό το πλαίσιο θα διασφαλίσει τη συνεκτικότητα των συστημάτων παράκτιων πληροφοριών και των συστημάτων για άλλα τμήματα των εδαφών. Συνεπώς, παρ' όλο που ένα τέτοιο σύστημα δεν είναι απαραίτητο να απευθύνεται ειδικά στην παράκτια ζώνη, θα πρέπει να εξετάζει την παροχή πληροφοριών περιβαλλοντικού, κοινωνικοοικονομικού, πολιτισμικού και θεσμικού χαρακτήρα. Δεδομένης της "περιβαλλοντικής" εντολής του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, δεν είναι σαφές κατά πόσον αυτός είναι ο πλέον κατάλληλος για να αναλάβει σχετική πρωτοβουλία. Ο προσδιορισμός του κατάλληλου φορέα χρήζει περαιτέρω εξέτασης.

35) Η Επιτροπή θα αυξήσει τη δημόσια διάχυση των πληροφοριών σχετικά με την ΟΔΠΖ μέσω της προετοιμασίας υλικού που επεξηγεί τα διδάγματα που αντλήθηκαν από το πρόγραμμα επίδειξης για την ΟΔΠΖ της Επιτροπής. Το ενημερωτικό υλικό που πρόκειται να προετοιμαστεί κατά τη διάρκεια του επόμενου έτους, θα εστιάζει στη δυναμική, τις λειτουργίες και την αξία της παράκτιας ζώνης και στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί η αειφόρος διαχείρισή της. Επίσης, η Επιτροπή θα προβεί στην προετοιμασία και διάχυση πληροφοριών που αφορούν στις συνέπειες των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν επί του παρόντος οι παράκτιες ζώνες και στους λόγους για τους οποίους η καλή διαχείρισή της αποβαίνει προς όφελος της πλειοψηφίας των κατοίκων της. Αυτό θα επιτευχθεί με την ενεργό συμμετοχή των αρμοδίων αρχών και οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των μέσων μαζικής επικοινωνίας.

36) Η ταχεία επικύρωση και εφαρμογή της σύμβασης του Aarhus θα αποτελέσει σημαντικό βήμα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ευρωπαίοι ενδιαφερόμενοι έχουν πρόσβαση στις απαραίτητες για την ενημερωμένη συμμετοχή τους πραγματικές πληροφορίες.

37) Η Επιτροπή δεν σκοπεύει να προτείνει νέο "σήμα" ποιότητας για την ΟΔΠΖ. Υπάρχει ήδη μια πληθώρα σημάτων για παράκτιες περιοχές σε χρήση και το μοναδικό αποτέλεσμα της προσθήκης ενός ακόμη σήματος θα ήταν η δημιουργία μεγαλύτερης σύγχυσης. Επιπλέον, η Επιτροπή κρίνει ότι δεν είναι σε θέση να επικυρώσει και να εγγυηθεί την πλήρη εφαρμογή των κριτηρίων για ένα νέο σήμα. Ωστόσο, η Επιτροπή θα διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο υφιστάμενα συστήματα, όπως το "Βραβείο βιώσιμων πόλεων" και άλλα συστήματα απονομής βραβείων θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την περαιτέρω προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης της παράκτιας ζώνης. Η Επιτροπή έχει ήδη προτείνει την απονομή οικολογικού σήματος για την παροχή υπηρεσιών. Αυτή η πρόταση θα ενθαρρύνει ορισμένους από τους κύριους "χρήστες" της παράκτιας ζώνης, όπως τους φορείς εκμετάλλευσης του τουριστικού τομέα, να εφαρμόσουν περισσότερο αειφόρες πρακτικές προκειμένου να τους απονεμηθεί το οικολογικό σήμα.

38) Το στάδιο διαβούλευσης του προγράμματος επίδειξης για την ΟΔΠΖ καταδεικνύει την επείγουσα αναγκαιότητα της καλύτερης κατανόησης από το κοινό των επιπτώσεων των τομεακών οδηγιών της ΕΕ για την παράκτια ζώνη, της αρμοδιότητας της ΕΕ και των υφιστάμενων δυνατοτήτων χρηματοδότησης³⁵. Η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα για τη βελτίωση της επικοινωνίας στους εν λόγω τομείς, μέσω της γενικής συνεχούς προσπάθειας για τη βελτίωση της διαφάνειας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ιστοσελίδων για το κοινό. Ωστόσο, ενδείκνυται επίσης η εξασφάλιση ενός γνωστού στο κοινό εστιακού σημείου εντός της Επιτροπής για παράκτια ζητήματα. Η ΓΔ

³⁵ Ένας σημαντικός αριθμός σχολίων περιλάμβανε σαφείς ενδείξεις ελλιπούς πληροφόρησης ή παραπληροφόρησης, ακόμη και μεταξύ των ατόμων που ενδιαφέρονται ενεργά για δραστηριότητες ανάπτυξης πολιτικής της ΕΕ.

Περιβάλλοντος θα είναι αυτό το σημείο αναφοράς, αν και είναι προφανές ότι σε πολλές περιπτώσεις θα υπάρχει ανάγκη διαβίβασης των ερωτημάτων σε άλλες υπηρεσίες.

Z) Υλοποίηση της στρατηγικής

Οι επιμέρους προτεινόμενες δράσεις θα υλοποιηθούν το συντομότερο δυνατό, λαμβάνοντας υπόψη τον κύκλο ανάπτυξης του προγράμματος και αναθεώρησης της πολιτικής για κάθε συναφή τομέα πολιτικής. Πράγματι, ορισμένες δράσεις έχουν ήδη δρομολογηθεί κατά τα τελικά στάδια του προγράμματος επίδειξης.

Αυτή η στρατηγική πρέπει να εκλαμβάνεται ως ένα ευέλικτο, εξελισσόμενο μέσο, σχεδιασμένο για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών διαφόρων περιφερειών και συνθηκών. Οι μεταβαλλόμενες συνθήκες και η βελτιούμενη κατανόηση της σχέσης μεταξύ της πολιτικής της ΕΕ και της κατάστασης των παράκτιων ζωνών θα καταστήσουν οπωσδήποτε αναγκαία την αναθεώρηση και την τροποποίηση της εν λόγω στρατηγικής.

Για το λόγο αυτό, οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα διεξάγουν μια αρχική αναθεώρηση της στρατηγικής μετά τρία έτη, στη συνέχεια δε η στρατηγική θα αναθεωρείται σε συνάρτηση με την αξιολόγηση της κατάστασης του ευρωπαϊκού περιβάλλοντος, η οποία διεξάγεται σε τακτά διαστήματα από τον ΕΟΠ. Αυτές οι αναθεωρήσεις χρησιμεύουν για την υποβολή προτάσεων σχετικά με την κατά περίπτωση τροποποίηση της στρατηγικής βάσει μιας αξιολόγησης της κατάστασης και κατόπιν διαβουλεύσεων των εμπλεκόμενων ενδιαφερομένων. Η εν λόγω αναθεώρηση θα διεξάγεται σε τρία επίπεδα: μια αναθεώρηση των σταδίων εφαρμογής των μέτρων και των δράσεων που αναφέρονται στην παρούσα ενότητα, μια αξιολόγηση των επιπτώσεών τους όσον αφορά την εξέταση των θεμελιωδών προβλημάτων που περιγράφονται στην ενότητα ΙΑ και μια ανάλυση της προόδου για την εξάλειψη των φυσικών και ανθρωπίνων προβλημάτων που αναφέρονται διεξοδικά στην ενότητα Ι.

IV ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Οι 8 αρχές που περιγράφονται στο παράρτημα Ι δεν αφορούν ειδικά την ακτή, αλλά αντίθετα αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία της καλής διακυβέρνησης. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι η Επιτροπή προτείνει μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης ειδικά της παράκτιας ζώνης δεν υποδηλώνει αδυναμία εφαρμογής των ίδιων αρχών και στα λοιπά εδάφη της ΕΕ.

Η ευρύτερη εφαρμογή των εν λόγω αρχών για την καλή χωροταξική διαχείριση θα μπορούσε να βελτιώσει τις συνθήκες σε επιμέρους τμήματα της επικράτειας, συμπεριλαμβανομένης της ακτής. Θα μπορούσε επίσης να εξασφαλίσει ότι οι πολυάριθμοι φυσικοί, θεσμικοί και κοινωνικοοικονομικοί δεσμοί μεταξύ των παράκτιων ζωνών και των άλλων τμημάτων της επικράτειας της ΕΕ δεν παραμελούνται ως αποτέλεσμα των ξεχωριστών, εξειδικευμένων για επιμέρους τμήματα της επικράτειας δραστηριοτήτων σχεδιασμού και διαχείρισης. Πράγματι, η ΕΕ προωθεί ήδη την ολοκληρωμένη χωροταξική διαχείριση σε ευρύτερη κλίμακα μέσω των προαναφερθέντων οριζόντιων μέσων. Οι αρχές στις οποίες στηρίζεται η εν λόγω στρατηγική ΟΔΠΖ είναι αντίστοιχες με εκείνες της ευρωπαϊκής προοπτικής χωροταξικής ανάπτυξης (ΕΠΧΑ) και περιλαμβάνονται επίσης στις δραστηριότητες της Επιτροπής που αφορούν στις αστικές περιοχές. Η αναθεώρηση των διαρθρωτικών ταμείων και της γεωργικής πολιτικής της ΕΕ που εφαρμόστηκε στο πλαίσιο της Ατζέντας 2000 στρέφεται επίσης προς τη γενική εφαρμογή των αρχών της καλής χωροταξικής διαχείρισης. Ωστόσο, η διαδικασία ανάδειξης των εν λόγω αρχών σε θεμέλιο της διακυβέρνησης θα είναι εκ των πραγμάτων βραδεία καθώς απαιτεί αλλαγή της νοοτροπίας.

Συνεπώς, η εν λόγω στρατηγική προτείνει ορισμένες συγκεκριμένες δράσεις που δύνανται να εφαρμοστούν άμεσα και βραχυπρόθεσμα στις παράκτιες ζώνες για την αντιμετώπιση των επειγόντων προβλημάτων σε αυτές τις στρατηγικής σημασίας περιοχές, ενώ παράλληλα θα αναπτύσσεται μια γενικότερη αντίληψη της χωροταξικής διαχείρισης. Εκφράζεται επίσης η ελπίδα ότι η εφαρμογή της ορθότερης πρακτικής διαχείρισης στις παράκτιες περιοχές θα λειτουργήσει εκ των πραγμάτων ως παράδειγμα, το οποίο θα αποτελέσει κίνητρο για την ευρύτερη εφαρμογή αυτών των αρχών σε ολόκληρη την Ευρώπη, ιδίως δε σε άλλες περιοχές που αντιμετωπίζουν πολλαπλές πιέσεις και αντικρουόμενα συμφέροντα. Η Επιτροπή θα μελετήσει τον τρόπο με τον οποίο η προσέγγιση της ολοκληρωμένης χωροταξικής διαχείρισης μπορεί τελικά να εφαρμοστεί σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ.

Παράρτημα I

Οι αρχές της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών

Η ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών (ΟΔΠΖ) αποτελεί δυναμική, πολυτομεακή και επαναληπτική διαδικασία για την προώθηση της αειφόρου διαχείρισης των παράκτιων ζωνών. Καλύπτει συνολικά τον κύκλο της συλλογής πληροφοριών, του σχεδιασμού (με την ευρύτερη δυνατή έννοια), της λήψης αποφάσεων, της διαχείρισης και της παρακολούθησης της εφαρμογής. Η ΟΔΠΖ κάνει χρήση της ενημερωμένης συμμετοχής και της συνεργασίας όλων των ενδιαφερομένων για την αξιολόγηση των κοινωνικών στόχων σε μια δεδομένη παράκτια περιοχή και για τη λήψη μέτρων προς επίτευξη αυτών των στόχων. Μακροπρόθεσμα, η ΟΔΠΖ επιδιώκει να επιτύχει μια ισορροπία μεταξύ των περιβαλλοντικών, οικονομικών, κοινωνικών, πολιτισμικών και ψυχογωγικών στόχων εντός των ορίων που θέτει η φυσική δυναμική.

Ο όρος «ολοκληρωμένη» που περιλαμβάνεται στην ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών αναφέρεται τόσο στην ολοκλήρωση των στόχων όσο και στην ολοκλήρωση των πολύαριθμων μέσων που απαιτούνται για την επίτευξη αυτών των στόχων. Σημαίνει την ολοκλήρωση όλων των σχετικών πεδίων της πολιτικής, των τομέων και των επιπέδων της διοίκησης. Σημαίνει τη χρονική όσο χωρική ολοκλήρωση των χερσαίων και των θαλάσσιων στοιχείων της περιοχής-στόχου.

Η επιτυχής διαχείριση της παράκτιας ζώνης βασίζεται στις ακόλουθες αρχές:

1. Ευρεία "σφαιρική" προοπτική (θεματική και γεωγραφική)—

Οι παράκτιες ζώνες είναι πολύπλοκες. Υφίστανται την επίδραση αμέτρητων αλληλένδετων παραγόντων που συνδέονται με υδρολογικά, γεωμορφολογικά, κοινωνικοοικονομικά, θεσμικά και πολιτισμικά συστήματα. Ο επιτυχής σχεδιασμός και η διαχείριση της παράκτιας ζώνης πρέπει να αποφεύγουν την αποσπασματική λήψη αποφάσεων και στρέφονται περισσότερο σε στρατηγικές προσεγγίσεις που εξετάζουν το ευρύτερο πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των έμμεσων και των αθροιστικών αιτίων και επιπτώσεων. Πρέπει να γίνει αποδεκτή η αναπαλλοτρίωτη μακροπρόθεσμη αλληλεξάρτηση μεταξύ της διατήρησης της ακεραιότητας των φυσικών και πολιτισμικών συστημάτων και της παροχής οικονομικών και κοινωνικών επιλογών.

Οι στενοί δεσμοί (μέσω ανθρώπινων και φυσικών διεργασιών) μεταξύ του θαλάσσιου και του χερσαίου στοιχείου της παράκτιας ζώνης συνεπάγονται ότι η διαχείριση της παράκτιας ζώνης πρέπει πάντοτε να λαμβάνει υπόψη τόσο το θαλάσσιο όσο και το χερσαίο τμήμα της παράκτιας ζώνης, καθώς και τις λεκάνες απορροής που καταλήγουν σε αυτήν. Δεδομένου ότι η έκταση της ζώνης στην οποία εντοπίζονται οι χερσαίες - θαλάσσιες αλληλεπιδράσεις αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό κάθε περιοχής, δεν είναι σκόπιμο να δοθεί ένας γενικός εκ των προτέρων ορισμός της "παράκτιας ζώνης". Αντίθετα, σημαντικοί παράγοντες ή περιοχές που υφίστανται επιπτώσεις εντοπίζονται συχνά σε άλλες διοικητικές μονάδες και ενδεχομένως μακριά από την ακτογραμμή, καθώς πολλά από τα συστήματα που επηρεάζουν την παράκτια ζώνη (δίκτυα μεταφορών, δημογραφικά ρεύματα, μεταβολές όσον αφορά στη χρήση της γης, συστήματα μεταφοράς ρύπων κλπ.) είναι φυσικά διαχωρισμένα. Στην περίπτωση των μικρών νήσων, η διαχείριση της παράκτιας ζώνης είναι συνήθως συνώνυμη με το σχεδιασμό και τη διαχείριση ολόκληρης της νήσου και της περιβάλλουσας θαλάσσιας περιοχής.

2. Μακροπρόθεσμη προοπτική —

Οι ανάγκες τόσο της σημερινής όσο και των μελλοντικών γενεών πρέπει να ληφθούν υπόψη ταυτόχρονα και εξίσου, διασφαλίζοντας ότι οι αποφάσεις σέβονται την "αρχή της προληπτικής δράσης" και δεν αποκλείουν μελλοντικές επιλογές. Ο επιτυχής σχεδιασμός και η διαχείριση της παράκτιας ζώνης πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την εγγενή αβεβαιότητα του μέλλοντος και να εντάσσονται σε ένα θεσμικό πλαίσιο που δεν θα περιορίζεται μόνο το σημερινό πολιτικό κύκλο.

3. Προσαρμοστική διαχείριση στο πλαίσιο μιας σταδιακής διαδικασίας —

Ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός και η διαχείριση συνιστούν μια διαδικασία που αναπτύσσεται και εξελίσσεται με την πάροδο των ετών ή των δεκαετιών. Η ΟΔΠΖ δεν εγγυάται την άμεση επίλυση όλων των προβλημάτων της παράκτιας ζώνης· αποσκοπεί, αντίθετα, στην ολοκλήρωση των πολιτικών, των προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων διαχείρισης της παράκτιας ζώνης, η οποία αποτελεί τη βάση για την επίλυση ή την αποφυγή συγκεκριμένων προβλημάτων. Η επαρκής πληροφόρηση αποτελεί τη βάση για τη βελτίωση της κατανόησης, η οποία καλλιεργεί τα κίνητρα και την αμοιβαία εμπιστοσύνη που με τη σειρά τους οδηγούν στη συνεργασία και, τελικά, στις κοινές ευθύνες και στην πραγματική ολοκλήρωση. Η διαδικασία της ΟΔΠΖ απαιτεί παρακολούθηση ώστε να μπορεί να ρυθμίζεται μέσω της προσαρμοστικής διαχείρισης, ακολουθώντας την εξέλιξη των προβλημάτων και της γνώσης.

4. Ανάδειξη της τοπικής ιδιαιτερότητας —

Οι παράκτιες ζώνες της Ευρώπης χαρακτηρίζονται από μεγάλη ποικιλότητα, συμπεριλαμβανομένων διαφορετικών φυσικών, οικολογικών, κοινωνικών, πολιτισμικών, θεσμικών και οικονομικών χαρακτηριστικών. Η ΟΔΠΖ πρέπει να βασίζεται στην ενδελεχή κατανόηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της υπό εξέταση περιοχής, συμπεριλαμβανομένης της αντίληψης των ειδικών πιέσεων και των παραγόντων που επηρεάζουν τη δυναμική της. Οι συγκεκριμένες λύσεις των προβλημάτων της παράκτιας ζώνης πρέπει να καλύπτουν συγκεκριμένες ανάγκες. Τα μέτρα που λαμβάνονται σε επίπεδο ΕΕ πρέπει να είναι επαρκώς ευέλικτα ώστε να συνάδουν με την εν λόγω ποικιλότητα.

Αυτή η αρχή συνεπάγεται επίσης την αναγκαιότητα διασφάλισης της συλλογής και της διάθεσης στους υπευθύνους για τη λήψη αποφάσεων των κατάλληλων στοιχείων και των συναφών πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένης της άτυπης παραδοσιακής γνώσης σχετικά με το χερσαίο και το θαλάσσιο στοιχείο της υπό εξέταση παράκτιας ζώνης.

5. Λειτουργία σε συνάρτηση με τις φυσικές διεργασίες —

Οι φυσικές διεργασίες και η δυναμική των παράκτιων συστημάτων υφίστανται συνεχείς και, ενίοτε, αιφνίδιες μεταβολές. Οι δραστηριότητές μας καθίστανται μακροπρόθεσμα περισσότερο αειφόρες από περιβαλλοντικής απόψεως και πιο προσοδοφόρες από οικονομικής απόψεως, όταν λειτουργούν σε συνάρτηση με αυτές τις φυσικές διεργασίες παρά σε βάρος τους και όταν λαμβάνουν υπόψη τα όρια (ή την "φέρουσα ικανότητα") που καθορίζονται από τις εν λόγω φυσικές διεργασίες.

6. Συμμετοχικός σχεδιασμός —

Ο συμμετοχικός σχεδιασμός επιδιώκει να αξιοποιήσει τις απόψεις όλων των ενδιαφερομένων (συμπεριλαμβανομένων των ναυτιλιακών συμφερόντων, των χρηστών ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων και των αλιευτικών κοινοτήτων) στη διαδικασία του σχεδιασμού. Η συνεργατική συμμετοχή συμβάλλει στον προσδιορισμό των πραγματικών προβλημάτων,

αξιοποιεί την τοπική γνώση, οικοδομεί δεσμεύσεις και επιμερίζει τις ευθύνες. Δύναται να περιορίσει τις αντιθέσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων και να οδηγήσει σε περισσότερο υλοποιήσιμες λύσεις. Ενδέχεται να απαιτηθούν εκτενείς εκστρατείες πληροφόρησης προκειμένου να πεισθούν ορισμένοι ενδιαφερόμενοι ότι έχουν προσωπικό συμφέρον να συμμετάσχουν. Δεν πρέπει να υποτιμηθούν ο χρόνος και η προσπάθεια που απαιτεί ο συμμετοχικός σχεδιασμός.

7. Υποστήριξη & συμμετοχή όλων των αρμοδίων διοικητικών φορέων –

Οι διοικητικές πολιτικές, τα προγράμματα και τα σχέδια (χρήση της γης, ενέργεια, τουρισμός, περιφερειακή ανάπτυξη κλπ.) ορίζουν το πλαίσιο για τη διαχείριση των παράκτιων περιοχών και των φυσικών τους πόρων. Μια αυστηρά προαιρετική, μη κυβερνητική προσέγγιση της ΟΔΠΖ τείνει να αντιμετωπίζει σοβαρούς περιορισμούς, ιδίως όταν η διαδικασία εισέλθει στο στάδιο της υλοποίησης συναινετικών αποφάσεων.

Αν και είναι απαραίτητη η συμμετοχή των τοπικών αρχών από τα πρώτα στάδια της διαδικασίας της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης, εξίσου σημαντική είναι η ανάληψη υποχρεώσεων σε όλα τα επίπεδα και τους τομείς της διοίκησης. Η αντιμετώπιση του συνόλου των προβλημάτων σε μια παράκτια ζώνη απαιτεί συχνά μια ολοκληρωμένη δέσμη δράσεων σχεδιασμού και διαχείρισης σε διάφορες κλίμακες. Οι υπεύθυνοι έργων του προγράμματος επίδειξης βεβαίωσαν ότι η διαχείριση των παράκτιων ζωνών δεν είναι αποτελεσματική αν δεν υποστηρίζεται από όλα τα επίπεδα της διοίκησης και από το σύνολο των σχετικών τομεακών κλάδων. Σε όσες περιπτώσεις κρίνεται αναγκαίο, η εν λόγω υποστήριξη πρέπει να συμπεριλαμβάνει τη βούληση για προσαρμογή των νομοθετικών, κανονιστικών και χρηματοδοτικών μέσων, όποτε αυτό είναι απαραίτητο, και να παρέχει τη θεσμική ικανότητα για τη συλλογή, τη διατήρηση και την τεκμηρίωση των δεδομένων. Απαιτείται η ανάπτυξη αμοιβαία υποστηριζόμενων δράσεων και δεσμών μεταξύ των επιπέδων και των τομέων της διοίκησης, καθώς και ο συντονισμός της πολιτικής τους. Πρέπει να διασφαλίζεται η αμοιβαία συμβατότητα και η συνεκτικότητα των διαφόρων επιμέρους διοικητικών και νομικών μέσων που επηρεάζουν την παράκτια ζώνη. Η συνεργασία και η συμμετοχή των διαφόρων διοικητικών φορέων δεν συνεπάγεται απαραίτητα την αναγκαιότητα νέων θεσμικών δομών, καθώς απαιτείται μάλλον η προσαρμογή των διαδικασιών ή των μεθόδων ώστε να καταστεί δυνατή η συνεργασία των υφιστάμενων δομών και μέσων.

8. Αξιοποίηση ενός συνδυασμού μέσων —

Η διαχείριση των παράκτιων ζωνών απαιτεί την αξιοποίηση πολλαπλών μέσων, συμπεριλαμβανομένου ενός συνδυασμού νομικών και οικονομικών μέσων, προαιρετικών συμφωνιών, παροχής πληροφοριών, τεχνολογικών λύσεων, έρευνας και εκπαίδευσης. Οι κανονισμοί και οι οικονομικές παρεμβάσεις δύνανται να αποτελέσουν σημαντικά μέσα για την άρση των αντιθέσεων μεταξύ των δράσεων. Ο κατάλληλος συνδυασμός σε μια δεδομένη περιοχή εξαρτάται από τα συγκεκριμένα προβλήματα και από το θεσμικό και το πολιτισμικό πλαίσιο. Ωστόσο, σε όλες τις περιπτώσεις, η διαχείριση της παράκτιας ζώνης πρέπει να επιδιώκει τη διασφάλιση της συνεκτικότητας μεταξύ των νομικών μέσων και των διοικητικών στόχων, καθώς και μεταξύ του σχεδιασμού και της διαχείρισης.